

ДІТИ І ВІЙНА В УКРАЇНІ: **про забезпечення прав дитини у** **закладах тимчасового влаштування** **дітей в період війни**

аналітичний звіт №5
грудень 2022

Київ – 2022

Автори

Кияниця З. П., канд. пед. наук, **Вовк В. М.**, **Дибайло В. Д.**, **Лаушник О. І.**, канд. фіз.-мат. наук, **Тимошенко Н. В.**, **Чорна О. В.**

Технічна обробка цифрових даних: Павлик В. Г.; форматування звіту: Денисенко Ю. П.

Подяки

Автори висловлюють вдячність за співпрацю, допомогу у зборі даних, консультації щодо методології експертам та працівникам регіонального та українського офісу ЮНІСЕФ, представникам Міністерства соціальної політики України, Національної соціальної сервісної служби України, спеціалістам служб у справах дітей обласних військових адміністрацій, експертам, а також усім працівникам закладів тимчасового перебування дітей, які брали участь у цьому моніторинговому дослідженні.

Аналітичний звіт підготовлений експертами МБО «Партнерство «Кожній дитині» на виконання завдань проєкту «Моніторинг потреб та підтримка дітей в умовах війни».

Думки, висловлені у цьому документі, належать виключно авторам, за винятком тих, на які є посилання, і не обов'язково відображають офіційну позицію Представництва Дитячого фонду ООН ЮНІСЕФ.

Всі права захищені © 2022

Представництво Дитячого фонду ООН ЮНІСЕФ
МБО «Партнерство «Кожній дитині»

Зміст

Умовні скорочення	5
Вступ	6
Методологія моніторингу	7
Короткий виклад	10
1. Загальна інформація щодо місця знаходження в період війни закладів тимчасового влаштування та чисельності дітей, які в них перебувають	14
2. Основні характеристики дітей, причини та терміни їх перебування в закладах тимчасового влаштування	21
3. Моніторинг дотримання прав дітей, які в період війни перебувають в закладах тимчасового влаштування	28
3.1. Право дитини на ім'я та громадянство	28
3.2. Право дитини на сімейне виховання	30
3.3. Право дитини на освіту	34
3.4. Право дитини на охорону здоров'я	36
4. Взаємодія закладів тимчасового влаштування дітей із суб'єктами виявлення та соціального захисту дітей для забезпечення їх прав та найкращих інтересів	38
Рекомендації за результатами моніторингу	41
Додатки	46
Додаток 1. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність закладів тимчасового влаштування дітей	46
Додаток 2. Методичні рекомендації щодо проведення внутрішнього моніторингу «Стан забезпечення потреб дітей-вихованців закладів соціального захисту дітей у період війни»	50
Додаток 3. Тематика та графік проведення навчальних заходів	53
Додаток 4. Інформація про місце розташування закладів тимчасового влаштування дітей, які переміщені в межах України станом на грудень 2022 року	54
Додаток 5. Деякі дані щодо закладів тимчасового перебування дітей, які взяли участь у моніторингу станом на грудень 2022р. Проєкт ЮНІСЕФ «Моніторинг потреб та підтримка дітей в умовах війни»	55
Додаток 6. Інформація щодо повторного зарахування дітей до закладів тимчасового влаштування	68

Перелік таблиць, рисунків та вставок

Рис. 1: Дані про розподіл закладів тимчасового влаштування дітей за типами станом на грудень 2022 року.....	15
Рис. 2: Інформація про переміщення закладів тимчасового влаштування дітей в межах України станом на грудень 2022 року.....	17
Рис. 3: Дані про кількість евакуйованих закладів за кордон та країни їх перебування.....	19
Рис. 4: Чисельність дітей в закладах тимчасового влаштування у відповідності до віку станом на грудень 2022 року.....	21
Рис. 5: Розподіл дітей за правовим статусом станом на грудень 2022 року.....	22
Рис. 5: Дані про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у порівнянні станом на лютий та грудень 2022 року.....	23
Рис. 7: Дані про підстави зарахування дітей до закладів тимчасового влаштування станом на грудень 2022 року.....	24
Рис. 8: Дані про наявність у дітей свідоцтва про народження.....	29
Рис. 9: Дані про чисельність дітей (14 років і старших), які не документовані паспортом громадянина України.....	30
Рис. 10: Правовий статус дітей, влаштованих до закладів, у місцях функціонування закладу тимчасового влаштування в період війни.....	31
Рис. 11: Дані про підтримку контактів з дитиною, яка перебуває в закладах тимчасового влаштування, станом на грудень 2022 року.....	33
Рис. 12: Інформація про форми залучення дітей до навчання станом на грудень 2022 року.....	35
Рис. 13: Дані щодо взаємодії між закладом тимчасового влаштування дитини та іншими суб'єктами соціального захисту.....	39
Табл. 1: Дані про дітей, які перебували/перебувають цілодобово в закладах тимчасового влаштування дітей.....	14
Табл. 2: Дані в розрізі регіонів щодо чисельності дітей в закладах тимчасового влаштування станом на грудень 2022 року.....	15
Табл. 3: Дані про місце функціонування закладів тимчасового влаштування та чисельність дітей, станом на грудень 2022 року.....	16
Табл. 4: Дані про дітей раннього віку, які перебувають в закладах тимчасового влаштування дітей станом на грудень 2022 року.....	21
Табл. 5: Дані щодо місця перебування дітей до влаштування у заклад тимчасового влаштування.....	24
Табл. 6: Дані про терміни перебування дітей в закладах тимчасового влаштування дітей станом на грудень 2022 року.....	25
Табл. 7: Дані про чисельність дітей в залежності від місця функціонування закладу тимчасового влаштування станом на грудень 2022 року.....	31
Табл. 8: Дані щодо прогнозування подальшого влаштування дітей, які перебувають у закладах тимчасового влаштування станом на грудень 2022 року.....	32
Табл. 9: Дані про регулярність контактів дітей з батьками, законними представниками та родичами.....	34
Табл. 10: Дані щодо залучення до навчання дітей, які переміщені в межах України.....	36
Табл. 11: Дані щодо залучення дітей до навчального процесу із закладів, які діють за постійним місцем.....	36
Табл. 12: Дані про здійснення оцінки потреб дитини станом на грудень 2022 року.....	38
Табл. 13: Дані про взаємодію закладів тимчасового влаштування дітей з іншими суб'єктами соціальної роботи.....	40

Умовні скорочення

МСП	Міністерство соціальної політики України
Нацсоцслужба	Національна соціальна сервісна служба України
КМУ	Кабінет Міністрів України
ОВА	Обласна військова адміністрація
ТГ	Територіальна громада
ЦСПРД	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей
ЦСПДС	Центр соціальної підтримки дітей та сімей
ЦНСП	Центр надання соціальних послуг
ВПО	Внутрішньо переміщені особи
СФВ	Сімейні форми виховання
ДБСТ	Дитячий будинок сімейного типу
ПС	Прийомна сім'я
МГБ	Малий груповий будинок
СЖО	Складні життєві обставини
ССД	Служба у справах дітей
ДІ	Деінституціалізація
ОМС	Органи місцевого самоврядування
ПБП	Позбавлені батьківського піклування
ФСР	Фахівець із соціальної роботи

Вступ

Цей аналітичний звіт є результатом виконання завдань другого етапу проекту ЮНІСЕФ «Моніторинг потреб та підтримка дітей в умовах війни в Україні» (далі – Проект), що реалізується Міжнародною благодійною організацією «Партнерство «Кожній дитині» у співпраці з Національною соціальною сервісною службою України (далі – Нацсоцслужба) на замовлення Міністерства соціальної політики України.

Впродовж першого етапу Проекту (березень - вересень 2022 р.) було здійснено моніторинг стану безпеки та рівня забезпечення базових потреб дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які перебували цілодобово в закладах інституційного догляду, в т.ч. тих які у зв'язку з війною в Україні вимушено перемістились в інші регіони України чи евакуювалися за кордон. Моніторинговий звіт «**ДІТИ ТА ВІЙНА В УКРАЇНІ: про становище дітей із сімейних форм виховання та інституційних закладів**» розміщено на сайті Дитячого фонду ООН ЮНІСЕФ за посиланням <https://www.unicef.org/ukraine/documents/02-06-2022-CiAC-monitoring-report>.

Даний звіт є тематичним, його основна мета: узагальнити та проаналізувати інформацію про стан забезпечення в період війни потреб та прав дітей-вихованців закладів тимчасового влаштування, зокрема їх права на сім'ю.

До закладів тимчасового влаштування у цьому дослідженні відносимо заклади для дітей з обмеженим терміном цілодобового перебування, метою діяльності яких є догляд, виховання та реабілітація дітей, які потрапили в складні життєві обставини та потребують захисту. Це притулки для дітей, центри соціально-психологічної реабілітації дітей; центри підтримки дітей та сімей тощо незалежно від форми власності.

Цільова група моніторингу - діти, які в період війни перебувають в закладах тимчасового влаштування, в тому числі діти, залишені без батьківського піклування, діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, діти, сім'ї яких перебувають у складних життєвих обставинах, а також діти, зараховані до закладів даного типу з причин, пов'язаних з війною.

До початку війни, станом на 01.01.2022 р., за даними Нацсоцслужби діяло 125 закладів тимчасового влаштування, з них 92 заклади комунальної форми власності та 33 – приватної, в яких перебувало 3813 дітей, з яких 995 (26,1%) діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування. Станом на грудень 2022 р. функціонувало 110 закладів, в яких перебувало 2967 дітей, із них 1221 дитина-сирота, дитина, позбавлена батьківського піклування.

Заходами моніторингу були охоплені 105 закладів тимчасового влаштування дітей, в яких станом на грудень 2022 р. перебувало 2766 дітей, 1133 з яких мали статус дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування.

Аналіз, представлений у цьому звіті базується на даних, отриманих від цих 105 закладів за результатами внутрішнього моніторингу. В звіті представлений ґрунтовний аналіз даних та інформації щодо місця знаходження в період війни дітей, вихованців закладів тимчасового влаштування, їх основних характеристик та стану безпеки; причин та термінів перебування в цих закладах; стану реалізації прав дитини, зокрема на громадянство, на сім'ю, освіту, охорону здоров'я та соціальний захист та відображення впливу війни на реалізацію цих прав, а також звіт містить аналіз ефективності вжитих заходів суб'єктами виявлення та соціального захисту дітей. Додатками до звіту є низка таблиць, в яких подані дані в розрізі закладів чи регіонів.

Також звіт містить висновки та рекомендації, спрямовані на покращення захисту прав дітей, які перебувають в період війни у закладах тимчасового влаштування.

Методологія моніторингу

Мета проведення моніторингу – проаналізувати стан забезпечення прав кожної дитини, вихованця закладу тимчасового влаштування, в період війни, зокрема права на сім'ю, та визначити перспективи сімейного влаштування.

Завдання моніторингу:

- вивчити стан забезпечення потреб кожної дитини-вихованця;
- проаналізувати роботу закладів тимчасового влаштування дітей та спільні дії всіх суб'єктів соціального захисту, залучених до ведення випадку дитини;
- визначити вплив війни на забезпечення прав дітей-вихованців закладу, зокрема їхнього права на сім'ю;
- надати консультативну та методичну підтримку працівникам закладів, ССД, працівникам інших суб'єктів соціального захисту, залучених до ведення випадку дитини.

Цільова група моніторингу - діти, які в період війни перебувають в закладах тимчасового влаштування, в тому числі діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, діти, які перебувають у складних життєвих обставинах, а також діти, зараховані в заклади даного типу з причин, пов'язаних з війною.

До закладів тимчасового влаштування дітей в даному дослідженні віднесені заклади, визначені Законом України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», а також пунктом 31 Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 року № 866. Перелік цих закладів наведений нижче, включаючи посилання на нормативно правові акти, які регулюють їхню діяльність, а саме:

- Притулок для дітей служби у справах дітей¹;
- Центр соціально-психологічної реабілітації дітей²;
- Соціально-реабілітаційний центр (дитяче містечко)³;
- Центр соціальної підтримки дітей та сімей⁴;
- Заклади приватної форми власності, які функціонують за підходами і нормативно-правовими актами, передбаченими для закладів соціального захисту для тимчасового влаштування дітей та статутами, затвердженими відповідними органами виконавчої влади чи органами місцевого самоврядування.

Більш детальна інформація щодо організації роботи відповідно до нормативно-правових актів, що регулюють діяльність таких закладів, також наведена в Додатку 1, зокрема щодо основних завдань, категорій дітей, які можуть бути влаштованими, термінів перебування в них дітей.

Географія моніторингу:

- заклади, які функціонують за місцем свого постійного розташування;
- заклади, які переміщені в межах України;
- заклади, які евакуйовані за межі України;
- заклади, які частково працюють в Україні і за кордоном.

Учасники моніторингу:

- спеціалісти закладів тимчасового влаштування дітей;
- спеціалісти ССД, які направили дитину до закладу тимчасового влаштування;
- ФСР територіальних громад, які супроводжують сім'ю, дитина з якої перебуває у закладі тимчасового влаштування;
- експерти та координатори Проекту;

¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-97-%D0%BF#Text>

² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2004-%D0%BF#Text>

³ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1291-2005-%D0%BF#Text>

⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/834-2016-%D0%BF#Text>

- спеціалісти Нацсоцслужби та її територіальних органів.

Основна гіпотеза – в умовах війни виникли додаткові ризики, які негативно впливають на стан забезпечення в закладах тимчасового влаштування прав дитини, зокрема права дитини на сім'ю; значна частина дітей вимушена знаходитись в цих закладах понад визначені законодавством граничні терміни перебування; процеси реінтеграції дітей та влаштування в сімейні форми влаштування сповільнились, в той час, як в заклади влаштовуються нові категорії дітей.

Основні методи, які застосовувалися в процесі моніторингу: збір і аналіз даних, надісланих у відповідності до розробленої в рамках Проекту моніторингової форми, експертні, порівняльні оцінки отриманих даних щодо їх відповідності нормативно-правовим документам, що регулюють роботу закладів даного типу.

Алгоритм здійснення моніторингу

1-й етап: жовтень - перша декада листопада 2022 р.

Завдання 1-го етапу:

- розробка і узгодження змісту та інструментарію моніторингу (моніторингова форма міститься за посиланням: <https://bit.ly/CiACtpiMF>), підготовка відповідних методичних рекомендацій. Методичні рекомендації щодо проведення моніторингу та інструментарій подано у Додатку 2;
- проведення навчальних заходів для учасників процесу моніторингу (вебінари та консультування з ведення випадку для працівників ССД, керівників, психологів, методистів, вихователів, юристів закладів тимчасового влаштування дітей та ФСР територіальних громад, які направили дитину до закладу). Тематика та графік проведення навчальних заходів, кількість учасників подано у Додатку 3.

Виконавці: експерти Проекту та спеціалісти Нацсоцслужби.

2-й етап основний (внутрішній моніторинг) - листопад 2022 р.

Основні завдання:

- визначення групи спеціалістів з проведення моніторингу, інструктаж, узгодження підходів;
- персоніфікований перегляд справ дітей, консультації зі спеціалістами, які працюють з дитиною у закладі, спеціалістами ССД, ФСР територіальної громади, яка направила дитину, уточнення можливості та доцільності реінтеграції дитини до батьків/законних представників чи визначення перспектив влаштування дитини в одну із сімейних форм виховання;
- кодування персоніфікованих даних та заповнення моніторингових таблиць;
- підведення підсумків моніторингу та визначення основних заходів з покращення ведення випадку кожної дитини.

Виконавці: директор та ключові спеціалісти закладу тимчасового влаштування дітей у взаємодії із спеціалістами ССД, які направили дитину до закладу, а також ФСР, які супроводжують сім'ю.

3-й етап (зовнішній моніторинг) – грудень 2022 р.

Основні завдання:

- узагальнення та аналіз результатів внутрішнього моніторингу;
- вибіркові моніторингові візити та перегляд результатів внутрішнього моніторингу;
- підготовка пропозицій щодо підтримки та покращення роботи закладів тимчасового влаштування дітей;
- підготовка моніторингового звіту.

Виконавці: регіональні координатори та експерти Проекту, спеціалісти ССД обласних військових адміністрацій

Очікувані результати: отримані та опрацьовані дані моніторингу допоможуть сформуванню загальної картини щодо кількісних даних та основних характеристик дітей, причин та термінів

їх перебування в закладах тимчасового влаштування, а також стану забезпечення їхніх потреб, в тому числі виокремлять особливі потреби та стан забезпечення прав дітей, переміщених у зв'язку з війною в межах України чи евакуйованих за кордон.

Опрацьовані дані будуть надані відповідним службам у справах дітей, Національній соціальній, сервісній службі України, Міністерству соціальної політики України.

Експерти Проекту спільно з спеціалістами Мінсоцполітики та Нацсоцлужби на основі отриманих даних сформулюють висновки та рекомендації щодо удосконалення структури, форм та методів роботи зазначених закладів в період воєнного стану в Україні; буде визначена потреба в удосконаленні нормативно-правового забезпечення їхньої діяльності; підвищенні професійної компетенції спеціалістів; удосконаленні механізмів взаємодії закладів з іншими суб'єктами соціальної роботи для забезпечення найкращих інтересів кожної дитини.

Короткий виклад

Війна, розв'язана росією, щодня спричиняє нові і нові ризики для життя та здоров'я українських дітей, забирає у них дитинство, руйнує сім'ї, нищить дитячі садочки, школи, будинки мирних громадян, гинуть та зазнають каліцтва діти, сотні тисяч сімей з дітьми вимушені залишити свої оселі та шукати притулку в інших країнах.

Війна спричинила, а в ряді випадків ще більше поглибила, протиріччя між декларованими правами дитини та можливостями їх реалізувати на практиці, зокрема право дитини на життя та здоров'я, сім'ю, освіту, гру, на громадянство, соціальний захист, індивідуальність та врахування думки дитини тощо.

У рамках реалізації проекту ЮНІСЕФ «Моніторинг та підтримка дітей в умовах війни» Партнерством «Кожній дитині» впродовж 2022 року підготовлено 5 аналітичних звітів. Перші два звіти характеризували місцезнаходження та стан безпеки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, залишених без батьківського піклування, які виховуються в сімейних формах виховання чи перебувають у закладах інституційного догляду. Три тематичні звіти – аналіз стану забезпечення потреб дітей, повернутих у зв'язку з війною з інтернатних закладів до батьків/законних представників; дітей, які виховуються в будинках дитини; дітей, евакуйованих в складі закладів до Республіки Польща, та відображають їхні потреби з врахуванням евакуації, переміщення в межах країни чи за кордон.

Цільовою групою цього дослідження є діти, які в період війни перебувають в закладах тимчасового влаштування дітей^[1] (діти, залишені без батьківського піклування та діти, які перебувають у складних життєвих обставинах^[2]), а батьки/законні представники з різних причин не можуть (тимчасово не можуть) здійснювати їхній догляд та виховання).

До початку війни, за даними Нацсоцслужби, в Україні діяло 125 закладів тимчасового влаштування дітей, в яких перебувало 3813 дітей, 995 (26,1%) з яких - діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування. Заходами моніторингу були охоплені 105^[3] таких закладів, в яких станом на грудень 2022 р. перебувало 2766 дітей, 1133 з яких мали статус дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування. Основні аспекти функціонування цих закладів в період війни, досліджені в ході моніторингу, подані нижче.

1. На час проведення моніторингу 64% закладів у зв'язку із загрозою життю і здоров'ю своїх вихованців змінили місце функціонування. 23% з них вимушені були переміститися в більш безпечні регіони України, 41% евакуювалися за кордон. Ще 13% закладів функціонують частково в Україні, частково за її межами. Приміщення і будівлі 14 закладів частково чи повністю зруйновані внаслідок бойових дій.

2. Виявлені в ході дослідження факти свідчать про погіршення становища дітей, про порушення низки їхніх прав, а також про те, що заклади тимчасового влаштування поступово стають інституціями довготривалого перебування дітей, не сприяють реінтеграції дитини в сім'ю чи влаштуванню у сімейну форму виховання.

Це підтверджується такими виявленими фактами:

- у закладах тимчасового влаштування суттєво збільшилась чисельність дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (на 15% в порівнянні з початком 2022 року); проте із 1133 статусних дітей наявна інформація про перебування на обліку з усиновлення лише стосовно 646 (57%) таких дітей;
- 7,3% вихованців до влаштування в заклад проживали з законними представниками (опікунами, прийомними батьками, батьками-вихователями) тобто, перебували в сімейних формах виховання. 78,6% - проживали разом з батьками або одним з них, проте лише 30% цих дітей постійно контактують з батьками/законними

представниками, а 50% дітей після влаштування в заклад не мали жодних контактів з батьками/законними представниками чи родичами; 11,2% дітей до влаштування в заклад виховувались в інституційному закладі. Зазначені факти свідчать, що фактично кожна друга дитина, яка перебуває в закладі тимчасового влаштування, є так званою «соціальною сиротою» і потребує здійснення заходів щодо її захисту та встановлення відповідного статусу;

- 59,1% вихованців закладів тимчасового влаштування складають діти із сімейних груп, при цьому встановлено ряд фактів, коли в результаті евакуації ці брати і сестри були роз'єднані;
- значна частина дітей перебувають у закладі понад законодавчо визначені граничні терміни (70,3% дітей - понад 9 місяців), відповідно отримують негативний досвід, пов'язаний з тривалою інституціалізацією. Повторне зарахування до того ж закладу мало місце щодо 453 дітей (16,3%), з них 116 дітей влаштовувались до закладу 3 і більше разів;
- кожна п'ята евакуйована за кордон дитина є дитиною, яка має статус дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування. Перебуваючи в інституційних закладах за межами України, ці діти опинились у ситуації, коли практично неможливо реалізувати їхнє право на сім'ю. Лише 23,6% дітей (від загальної чисельності евакуйованих за кордон) не втратили зв'язків з батьками;
- 24% від загальної чисельності дітей, яким виповнилось 14 років, не отримали паспорт, щодо 54% дітей відсутня інформація про документування їх паспортом;
- забезпечення права на освіту вихованців переміщених закладів, особливо дітей дошкільного віку, та дітей шкільного віку, евакуйованих за кордон, є досить умовним.

Процедури роботи з дітьми та взаємодії з суб'єктами соціального захисту дітей територіальних громад щодо реінтеграції дітей в сімейне середовище, прийняття рішень про встановлення статусу дитини, усиновлення та влаштування у сімейні форми виховання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які перебувають у переміщених закладах тимчасового влаштування, а особливо у закладах, евакуйованих за кордон, потребують унормування. Вважаємо за доцільне удосконалити положення нормативно-правових актів щодо делегування повноважень прийняття рішень (щодо надання дитині статусу, сімейного влаштування дітей, залишених без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, переміщених у зв'язку з війною в інші регіони) відповідним органам виконавчої влади, судовим органам за місцем перебування дитини 3 і більше місяців.

У закладах тимчасового влаштування, особливо тих, які функціонують як переміщені в межах України чи евакуйовані за кордон, критично не вистачає персоналу, здатного повноцінно забезпечувати комплексну роботу з дітьми, передбачену метою та завданнями закладів даного типу. У низці закладів не проводиться ротація супроводжуваних осіб, персонал потребує підтримки та заходів з підвищення їхньої професійної компетентності з питань оцінювання потреб дитини та індивідуального планування, визначення перспектив сімейного влаштування з врахуванням її найкращих інтересів, міждисциплінарної взаємодії з веденням випадку, психологічної підтримки дітей від впливу війни, а також супервізії й підтримки самих працівників закладів.

Потребує окремого вивчення робота закладів, засновниками яких є юридичні особи приватної форми власності або фізичні особи (благодійні фонди, релігійні, громадські організації), зокрема в частині правоустановчих документів, порядку зарахування дітей, граничних термінів та умов перебування дітей в закладі, акредитації закладу тощо.

Звичайно, значний вплив на такий стан мають обставини, пов'язані з війною, адже заклади працюють в надскладних умовах, одні перебувають в евакуації, інші – приймають дітей з інших регіонів, які втікають від війни, далеко не всі заклади мають умови для належної роботи з дітьми, достатню чисельність персоналу відповідної кваліфікації. Через обстріли,

бомбардування існують реальні ризики для збереження життя й здоров'я дітей та персоналу, часто відсутній зв'язок, що ускладнює здійснення комунікації з іншими суб'єктами соціального захисту дітей. Проте в ряді випадків в ході моніторингу виявлено факти недоопрацювань або халатного відношення до своїх професійних обов'язків як працівників закладів тимчасового влаштування так і суб'єктів виявлення та соціального захисту дітей.

Ці та інші факти, викладені у цьому та попередніх звітах, свідчать про нагальну потребу у реформуванні системи захисту дітей, заміні послуг інституційного догляду виховання якісними послугами на базі сім'ї.

Слід зазначити, що починаючи з 2008 року уряди України неодноразово приймали відповідні рішення та затверджували програми, спрямовані на деінституціалізацію системи захисту дітей. Зокрема, на заміну закладам тимчасового влаштування дітей мали прийти послуги догляду, виховання та реабілітації дітей в сім'ях патронатних вихователів. Однак на шляху впровадження як патронату так і в цілому деінституціалізації було ряд суттєвих перешкод:

- не до кінця відпрацьована політична складова реформи, кожна зміна уряду ставила під сумнів розпочаті реформи попередниками, що давало можливість прихильникам інституціалізації вносити в діючі програми корективи та, фактично, зупиняти реформу;
- слабка інформаційна складова реформи, яку фактично мали забезпечувати працівники місцевих та регіональних ССД та ЦНСП. Як результат, не була сформована громадська позиція стосовно надважливої потреби кожної дитини зростати в сім'ї та шкоди для дитини інтернатної системи виховання;
- відсутність цільового фінансового ресурсу для здійснення реформи. Окрім того, не зважаючи на те, що фінансування закладів інституційного догляду здійснюється за рахунок місцевого бюджету, існує ряд дотаційних механізмів, які дозволяють підтримувати інтернатну систему за рахунок державного бюджету і засновники закладів цим користуються;
- впровадження реформи деінституціалізації співпало з проведенням ряду інших реформ - освіти, медицини, органів влади та місцевого самоврядування, в т.ч. децентралізації, які супроводжувались посиленням нормативно-правовим, фінансовим, організаційним та інформаційним ресурсом, на відміну від реформи деінституціалізації;
- реформа децентралізації, зокрема, передбачала посилення відповідальності органів місцевої влади за забезпечення прав дитини, створення у кожній територіальній громаді служб у справах дітей, послуг для вразливих сімей з дітьми, в т.ч. послуг патронату над дитиною. У 2021 р. за даними Нацсоцслужби в 99% громад були створені ССД, у 60% - центри з надання соціальних послуг чи центри соціальних служб. Новостворені структури потребували підтримки, навчання, що і було передбачено на 2022 р., однак війна порушила і ці плани;
- впровадження реформи деінституціалізації, в т.ч. розвиток патронату над дитиною та сімейних форм виховання мали забезпечувати ССД, ЦНСП, ЦСС місцевого та регіонального рівнів, які в 2020-2021 роках самі знаходились в процесі реформування, а отже не могли якісно виконувати зазначені функції;
- залишилось не завершеним і таким, що містить багато протиріч, нормативно-правове поле системи захисту дітей, особливо щодо механізмів прийняття рішень в т.ч. судовими органами, діяльності органу опіки та піклування, процесів та процедур усиновлення, функціонування дитячих будинків сімейного типу, ведення обліків, баз даних та здійснення моніторингу закладів інституційного догляду та виховання тощо.

Усі ці перешкоди та проблемні питання з одного боку ще більше поглибила війна, з іншого – війна загострила нагальну потребу у реформуванні системи інституційного догляду, розширення можливостей для сімейного влаштування дітей, які в період війни залишились без батьківського піклування.

Без сумніву, одним із ключових завдань післявоєнної відбудови України має стати реформування системи захисту дітей, яка б в першу чергу була спрямована на попередження соціального сирітства, підтримку вразливих сімей з дітьми, в тому числі поступової заміни послуг закладів тимчасового влаштування дітей послугами патронатних вихователів; на розвиток та посилення мережі сімейних форм виховання, а також на створення ефективних механізмів управління цією системою задля забезпечення прийняття рішень з врахуванням найкращих інтересів кожної дитини. Цю роботу необхідно розпочинати вже зараз, базуючись на кращому міжнародному досвіді, залучаючи технічні та фінансові можливості міжнародної спільноти, яка підтримує Україну в боротьбі за незалежність.

Розуміючи складність вирішення зазначених завдань у короткотерміновій перспективі дане дослідження містить рекомендації щодо покращення роботи закладів тимчасового влаштування, служб у справах дітей, інших суб'єктів, дотичних до забезпечення прав та найкращих інтересів вразливих категорій дітей, а також щодо нормативно-правового врегулювання ряду питань, що стосуються прийняття рішень та забезпечення захисту дітей в період війни.

^[1] Центри соціально-психологічної реабілітації, притулки для дітей, центри соціальної підтримки дітей та сімей комунальної форми власності, а також приватні заклади, які здійснюють тимчасовий догляд та виховання дитини.

^[2] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>, ст.1 Закону України «Про охорону дитинства»

^[3] Всього станом на грудень 2022 року функціонувало 110 таких закладів, однак 5 закладів з різних причин не брали участь у заходах моніторингу.

1. Загальна інформація щодо місця знаходження в період війни закладів тимчасового влаштування та чисельності дітей, які в них перебувають

Розпочата 24 лютого 2022 року повномасштабна воєнна агресія російської федерації проти України вплинула на життя кожної дитини в Україні. Не виключенням стали і діти, які перебували в закладах тимчасового влаштування. На початку війни частину дітей було повернуто до батьків, навіть в умовах, коли батьки не змогли подолати складні життєві обставини. Більше половини дітей у складі організованих груп разом із закладом були переміщені у більш безпечні регіони України чи евакуйовані за кордон, що суттєво вплинуло на можливість отримувати послуги з врахуванням їхніх індивідуальних потреб.

До початку війни, станом на лютий 2022 року, за даними Нацсоцслужби, в Україні функціонувало 125 закладів тимчасового влаштування дітей. Серед них, 92 заклади комунальної форми власності та 33 – приватної. Їх класифікація була наступною:

- притулки для дітей та центри соціально-психологічної реабілітації дітей – 75;
- центри соціальної підтримки дітей та сімей – 17;
- заклади, створені приватним сектором – 33.

Функціонування даних закладів спрямовано на надання дітям комплексної соціальної, психологічної, педагогічної, медичної, правової та інших видів допомоги у формі денного чи стаціонарного їх перебування.

За оперативними даними Нацсоцслужби всього на початок 2022 року в закладах тимчасового влаштування перебувало 3813 дітей, з яких 995 (26,1%) - діти-сироти, та діти, позбавлені батьківського піклування. У комунальних закладах перебувало 3050 дітей, з яких 793 (26%) дитини мали статус дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування; у приватних закладах – 763 дитини, з яких 202 (26,5%) - діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування.

У Табл. 1 наведено дані про дітей, які перебували/перебувають цілодобово в закладах тимчасового влаштування до початку воєнного стану в Україні та станом на 01.12.2022 р., а також кількісні дані про учасників персоніфікованого моніторингу, який здійснений в рамках Проекту.

Табл. 1: Дані про дітей, які перебували/перебувають цілодобово в закладах тимчасового влаштування дітей

Форма власності закладу	Інформація станом на лютий 2022 року			Оперативна інформація Проекту на грудень 2022 року			Чисельність дітей, яких охоплено персоніфікованим моніторингом протягом листопада-грудня 2022 року		
	Кількість закладів	Загальна чисельність дітей	Із них, дітей-сиріт та дітей ПБП	Кількість закладів	Загальна чисельність дітей	Із них, дітей-сиріт та дітей ПБП	Кількість закладів ⁵ , які брали участь у моніторингу	Загальна чисельність дітей	Із них, дітей-сиріт та дітей ПБП
Комунальна	92	3050	793	84	2451	1039	81	2315	963
Приватна	33	763	202	26	516	182	24	451	170
Всього	125	3813	995	110	2967	1221	105	2766	1133

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

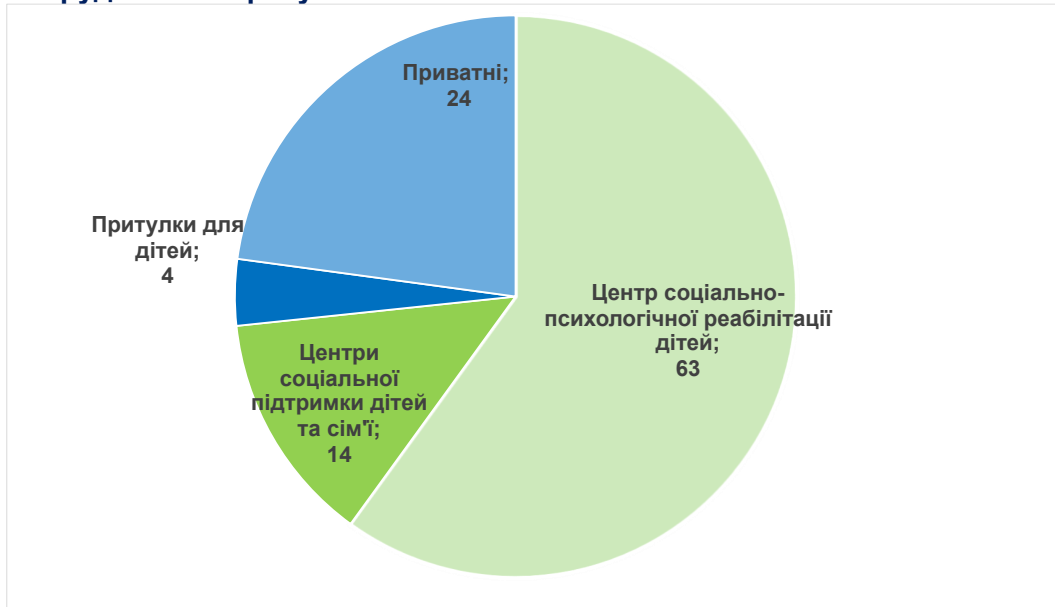
⁵ Заклади, які станом на грудень 2022 р. здійснюють догляд та виховання дітей.

В ході моніторингу проаналізовано стан забезпечення в період війни прав дітей 105⁶ закладів тимчасового влаштування, в яких перебувало 2766 дітей, з яких 1133 дитини мали статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування.

Подальший аналіз, представлений у цьому звіті, буде базуватись на даних, отриманих від зазначених 105 закладів тимчасового влаштування дітей.

На Рис.1 подані дані про розподіл цих закладів за типами.

Рис. 1: Дані про розподіл закладів тимчасового влаштування дітей за типами станом на грудень 2022 року

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

В умовах воєнного стану продовжують здійснювати свою діяльність, в тому числі перебуваючи в евакуації, заклади тимчасового влаштування дітей з 23 областей та м. Києва. Найбільша кількість таких закладів з Київської та Одеської областей – по 12, Львівської – 11, Донецької – 9, Дніпропетровської – 8.

В Табл. 2 наведені дані щодо кількості діючих закладів по кожному регіону та дані щодо чисельності в них дітей, зокрема дітей, які мають статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, станом на грудень 2022 року.

Табл. 2: Дані в розрізі регіонів щодо чисельності дітей в закладах тимчасового влаштування станом на грудень 2022 року

№	Область	Кількість закладів	Чисельність дітей у закладах	Чисельність дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування
1	2	3	4	5
1	Вінницька	2	46	5
2	Волинська	2	57	16
3	Дніпропетровська	8	262	149
4	Донецька	9	288	134
5	Житомирська	2	56	8
6	Закарпатська	4	92	22
7	Запорізька	6	227	75
8	Івано-Франківська	4	88	24
9	Київська	12	294	173
10	Кіровоградська	3	99	39
11	Луганська	1	9	9
12	Львівська	11	256	122
13	Миколаївська	3	83	21

⁶ У 14 закладах на момент проведення моніторингу дітей не було. 1 заклад перебуває на тимчасово окупованій території, 5 закладів моніторингові форми не заповнювали, відповідно, вони не ввійшли в число закладів, охоплених моніторингом.

14	Одеська	12	252	117
15	Полтавська	3	73	34
16	Рівненська	1	63	32
17	Сумська	3	65	23
18	Тернопільська	1	18	8
19	Харківська	5	101	14
20	Херсонська	Заклади не здійснюють діяльності в т.ч. через тимчасову окупацію		
21	Хмельницька	2	80	28
22	Черкаська	2	71	15
23	Чернівецька	1	26	8
24	Чернігівська	2	43	7
25	м. Київ	6	117	50
26	АР Крим	Територія тимчасово невідконтрольна Уряду України		
27	м. Севастополь	Територія тимчасово невідконтрольна Уряду України		
УКРАЇНА		105	2766	1133

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

Першочерговим завданням держави в умовах воєнного стану є створення безпечних умов для дітей, перш за все тих, які залишилися без батьківського піклування та перебувають в інституційних закладах.

Практично всі діти із закладів тимчасового влаштування, які опинилися в зоні, наближеній до можливих активних бойових дій, або місць масованих ракетних обстрілів, були евакуйовані в перші дні та тижні повномасштабної війни. Переміщення, евакуація повна чи часткова, станом на грудень торкнулась 64 % закладів, а стосовно 41% закладів - це евакуація за межі України.

Варто зазначити, що частина закладів, зокрема Вінницької, Волинської, Житомирської областей вже повернулись з евакуації, і на момент проведення моніторингу функціонують в межах України. Таким чином сумарно, евакуація чи переміщення з початком повномасштабної війни торкнулись ще більшої кількості закладів.

У Табл. 3 наведені дані про місце функціонування закладів тимчасового влаштування та чисельність дітей, які в них перебувають цілодобово в період війни, станом на грудень 2022 року.

Табл. 3: Дані про місце функціонування закладів тимчасового влаштування та чисельність дітей, станом на грудень 2022 року

Місце функціонування закладів	Кількість закладів	Чисельність дітей	% від загальної чисельності дітей в закладах
За місцем свого постійного розташування	41	988	36%
Переміщені в межах України	13	271	10%
Частково в Україні, частково за кордоном	9	357	13%
Евакуйовані за межі України	42	1150	41%
Всього:	105	2766	

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

З таблиці видно, що найбільше закладів і дітей у них евакуйовані за кордон, за місцем свого постійного розташування функціонує 41 заклад, в яких станом на грудень 2022 р. перебуває 988 дітей.

Частина приміщень та будівель закладів тимчасового влаштування дітей системи соціального захисту після повномасштабного вторгнення росії зазнали різного роду пошкоджень та руйнувань. Так станом на кінець грудня 2022 року в результаті бомбардувань пошкоджено або частково зруйновано 14 будівель таких закладів:

- **5 закладів тимчасового влаштування Донецької області:** Великоновосілківський центр соціально-психологічної реабілітації дітей, Центр соціально-психологічної реабілітації дітей м. Лиман, Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Краматорської міської ради, Комунальний заклад "Центр соціально-психологічної реабілітації дітей в м. Слов'янську", Центр соціально-психологічної реабілітації дітей м. Торецька;

- **3 заклади - Харківської області:** Чугуївський, Ізюмський та Балаклійський міські ЦСПР;
- **2 – Запорізької області:** Запорізький та Оріхівський (повністю зруйнований) обласні ЦСПР;
- По **одному** закладу в Київській області (обласний центр соціально-психологічної реабілітації в с. Копилів); Чернігівській (Чернігівський центр соціально-психологічної реабілітації дітей ССД); Миколаївській (Миколаївський центр соціально-психологічної реабілітації дітей); Луганській (Лисичанський центр соціально-психологічної реабілітації дітей).

Слід зазначити, що на час влучань дітей в цих закладах вже не було, вони завчасно були евакуйовані.

Переміщення закладів в межах України. Переміщення дітей, які перебувають у закладах тимчасового влаштування відбувалася в декілька етапів, що були пов'язані з наростаючими ризиками військової агресії. Діти із закладів Донецької та Луганської областей ще до початку повномасштабної війни або в перші дні війни були переміщені в санаторії та оздоровчі табори інших регіонів України. На початку війни екстрено евакуювались заклади Київської, Харківської, Сумської, Миколаївської, Одеської, Дніпропетровської, Волинської, Житомирської областей. Інформація про місце перебування дітей із закладів тимчасового влаштування, які переміщені в межах України, станом на грудень 2022 р. подана в Додатку 4.

В межах України було переміщено 13 закладів, в яких на сьогодні перебуває 271 дитина, в тому числі 101 дитина-сирота, дитина, позбавлена батьківського піклування.

На Рис. 2 відображені області, які прийняли заклади, а також інформація про кількість переміщених закладів та область, з якої вони перемістилися/евакуйовалися.

Рис. 2: Інформація про переміщення закладів тимчасового влаштування дітей в межах України станом на грудень 2022 року

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

Варто зазначити, що спричинене війною переміщення закладів зумовлює низку проблем і викликів: організаційних, правових, матеріально-побутових, технічних, кадрових і, звичайно, спричиняє додаткові ризики щодо забезпечення потреб дітей, виконання персоналом в повній мірі функцій, передбачених відповідними нормативно-правовими актами. Окрім того після переміщення низка закладів тимчасового влаштування розміщуються в

неприспособованих приміщеннях або приміщеннях, орієнтованих на роботу з дітьми в умовах змінного контингенту.

Непоодинокими є факти декількох переміщень закладів. Особливо вражаючою є ситуація, що склалася з **Запорізьким обласним центром соціально-психологічної реабілітації дітей**, діти з якого евакуйовані та знаходяться в 6 локаціях (53 дитини - у Польщі; 5 - у Запоріжжі в приміщенні приватного дитячого закладу; 36 зараховані до 4 закладів Львівській області). Приміщення центру зазнало бомбардування. Нижче подана хронологія функціонування та вимушеного переміщення в період війни вихованців Запорізького обласного центру соціально-психологічної реабілітації дітей.

Хронологія функціонування та переміщення вихованців Запорізького обласного центру соціально-психологічної реабілітації дітей в період війни

- 24.02.22 в закладі перебувало 54 дитини
- 04.03.2022 у зв'язку загрозою для життя та здоров'я дітей, всі 54 дитини були евакуйовані до Польщі;
- Починаючи з квітня заклад відновив функціонування за основним місцем базування. Щодня місто приймало тисячі біженців, до закладу тимчасово влаштувались діти, які самостійно, без батьків втікали від війни та окупації, діти які втратили батьків чи вилучені від батьків
- 29.09.2022 року у зв'язку з наростаючою загрозою 34 дитини, які на той час перебували в закладі, були евакуйовані до Львівської області та розміщені в 4 закладах
- 09.10.2022 року під час чергового ракетного обстрілу м. Запоріжжя, приміщення центру зазнало пошкоджень. Дітей в цей час в закладі не було.
- У листопаді в Запоріжжі виникла потреба у влаштуванні дітей, заклад знову відновлює своє функціонування, тепер уже в приміщенні приватного дитячого садочка, де зараз продовжує перебувати 5 дітей.

Показово негативним є приклад евакуації та турботи про дітей Центру соціально-психологічної реабілітації дітей Добропільської міської ради Донецької області. 30 дітей цього центру протягом лютого-грудня 2022 року у складі 2-х груп змінили 4 локації в межах України, і на час проведення моніторингу перебували в Чернівецькій області, а умови проживання дітей не відповідали їхнім потребам.

Станом на грудень 2022 року 9 переміщених закладів відновили прийом та роботу з дітьми також за місцем свого основного розташування (це заклади з Хмельницької, Волинської, Дніпропетровської, Київської, Кіровоградської, Одеської, Рівненської областей та м. Києва).

Евакуація за кордон. Евакуйовано за кордон 1150 дітей із 42 закладів. Зокрема, це заклади з Київської області – 12, Одеської області – 8, Донецької області – 6, Запорізької області – 6, Дніпропетровської області – 6, м. Києва – 4, Волинської області – 2, Полтавської області – 2, Кіровоградської області -1, Львівської області – 1, Сумської області – 1, Рівненської області – 1, Хмельницької області – 1.

Евакуація закладів за межі України відбувалась першочергово, виходячи з міркувань безпеки для дітей. Дані про кількість евакуйованих закладів за кордон та країни їх перебування показано на Рис. 3.

Рис. 3: Дані про кількість евакуйованих закладів за кордон та країни їх перебування

Найбільше закладів евакуйовано до Польщі (20) та Німеччини (15); по 3 заклади прийняли Швейцарія, Австрія, Румунія, Туреччина; по одному - Хорватія, Італія, Чехія, Нідерланди

Уряди, місцева влада, громадські організації та волонтери цих країн надають максимальну підтримку та забезпечують захист українських дітей.

Частина закладів тимчасового влаштування станом на 27 грудня 2022 р. вже повернулись з-за кордону у місце свого основного розташування, зокрема 2 ЦСПР з Вінницької області, 2 ЦСПР з Житомирської області, один ЦСПР з Чернігівської, притулок для дітей з Волинської областей.

Коротка інформація про усі заклади, які охоплені персоніфікованим моніторингом, зокрема щодо місця їх розташування станом на грудень 2022 року відображена в Додатку 5.

Заклади тимчасового влаштування в окупації. Віроломне вторгнення агресора та швидка окупація ряду територій Херсонської, Запорізької, Харківської, Київської областей спричинили екстрену евакуацію закладів тимчасового влаштування. У зв'язку з цим органи влади, волонтери прикладали максимум зусиль для евакуації дітей. Інколи такі заходи відбувалися вже під час окупації і потребували проведення переговорів, надання «зелених коридорів» та були пов'язані зі значними ризиками тощо. Так, майже місяць знаходився під окупацією Пологівський обласний ЦСПР Запорізької області, дітей з якого, завдяки спільним діям ССД обласної військової адміністрації та волонтерів, в кінці березня вдалося евакуювати. Наразі 41 вихованець цього закладу разом з персоналом перебуває у Нідерландах.

Не встигли евакуювати дітей і з Каховського міського та Херсонського обласного ЦСПР, в яких перебувало разом 105 дітей. Наразі всі діти влаштовані до сімей. Як це відбувалося описано нижче.

В ході виконання завдань Проекту, було з'ясовано, що дітей з 2-х центрів соціально-психологічної реабілітації Херсонської області не встигли евакуювати. На той час (квітень 2022 р.) в них перебувало 105 дітей.

У закладах виникли значні труднощі із забезпеченням потреб дітей, бюджетні кошти вже не поступали. МБО «Партнерство «Кожній дитині» здійснила декілька благодійних перерахувань на харчування дітей та спільно з працівниками обласної служби у справах дітей розробили план термінового влаштування дітей у сім'ї. Партнерство взяло на себе зобов'язання надавати щомісячні благодійні виплати сім'ям з розрахунку 1 прожитковий мінімум на кожну влаштовану дитину та здійснювати онлайн підтримку і консультування

сім'ей. Таким чином протягом тижня 98 дітей було влаштовано у сім'ї:

- 25 дітей повернуто до батьків, які за оцінками спеціалістів були здатні при підтримці доглядати за своїми дітьми;
- 17 дітей були влаштовані до сімей родичів, знайомих;
- 26 дітей у прийомні сім'ї, ДБСТ, патронатні сім'ї;
- 30 дітей у сім'ї співробітників цих закладів;
- 6 дітей певний час продовжували залишатися в закладі, проте коли в заклад зачастили представники окупаційної влади, дітей забрали в свої сім'ї співробітники.

Доцільність та правильність вжитих заходів щодо передачі дітей в сім'ї знайшли підтвердження влітку, коли до одного із зазначених закладів, зачастили представники окупаційної влади, перемістили 15 дітей з іншої області України та згодом незаконно вивезли їх до російської федерації.

Партнерство «Кожній дитині» продовжує надавати щомісячну фінансову підтримку сім'ям, які прихистили дітей та знаходяться на окупованій території. Сім'ї, які проживають на звільнених територіях Херсонщини отримують також підтримку від проєкту ЮНІСЕФ.

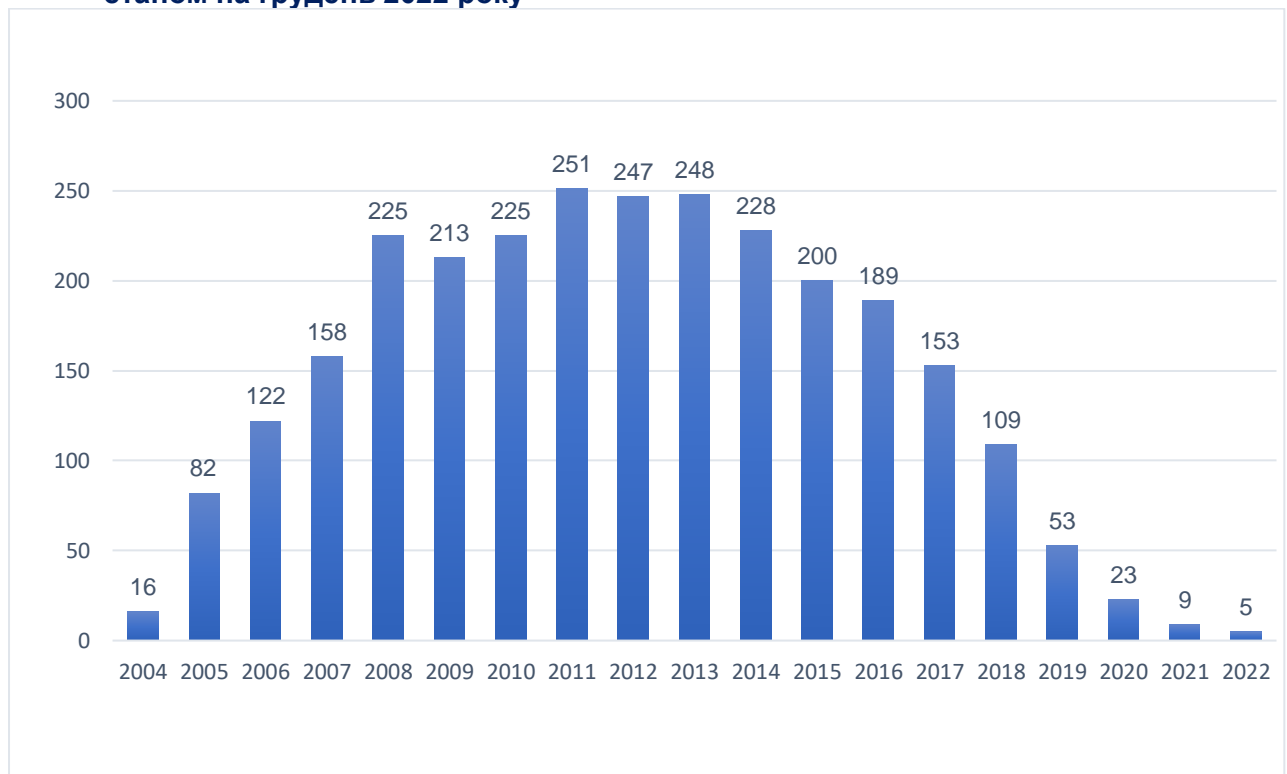
В умовах воєнного стану на керівників закладів та їх засновників у першу чергу покладається обов'язок забезпечити безпеку дітей та створити відповідні умови для їх проживання, виховання, реабілітації, здобуття освіти тощо. Більше даних щодо виконання закладами зазначених функцій подано у розділі «Моніторинг додержання прав дітей, які перебувають в закладах тимчасового влаштування».

2. Основні характеристики дітей, причини та терміни їх перебування в закладах тимчасового влаштування

Здійснений моніторинг дав можливість більш комплексно проаналізувати склад вихованців закладів тимчасового влаштування за різними характеристиками: гендерні ознаки, вік, стан здоров'я.

Розподіл дітей за гендерними ознаками в закладах тимчасового влаштування дітей станом на грудень 2022 року є таким: дівчат - 1277 (46,17%), хлопців - 1489 (53,83%). Вікові характеристики дітей та їх чисельність відображено в Рис. 4.

Рис. 4: Чисельність дітей в закладах тимчасового влаштування у відповідності до віку станом на грудень 2022 року

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

Отримані дані свідчать, що найбільша чисельність дітей у віковому діапазоні 2008 – 2016 року народження, тобто діти від 6 до 14 років, що становить 73,24% від загальної чисельності дітей в таких закладах.

Окрему, вразливу групу дітей, які перебувають в закладах даного типу, становлять діти 2020 – 2022 року народження. Дані про цю вікову категорію дітей подані в Табл. 4.

Табл. 4: Дані про дітей раннього віку, які перебувають в закладах тимчасового влаштування дітей станом на грудень 2022 року

Діти раннього віку (від народження до 3 років)					
Вік	Чисельність дітей в закладах	Хлопці	Дівчата	Діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування	Діти з інвалідністю
від 0 до 2 років	14	10	4	6	0
від 2 до 3 років	23	13	10	4	0
Всього	37	23	14	10	0

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

Моніторинг показав, що із 37 дітей раннього віку, 10 - є дітьми-сиротами, дітьми, позбавленими батьківського піклування.

Із 37 дітей 26 влаштовані в Центри підтримки дітей та сімей. Догляд та виховання дітей цієї вікової групи передбачено Положенням про такі заклади. Проте 7 дітей раннього віку перебувають в центрах соціально-психологічної реабілітації дітей (по 2 – в ЦСПР Івано-Франківської, Черкаської областей, по 1 - в Кіровоградському, Рівненському обласних ЦСПР та в Хоружівському ЦСПР Сумської області), положенням про які передбачено, що до закладу влаштовуються діти віком від 3 до 18 років. 4 дітей влаштовані до закладів приватної форми власності (Центр дитячої реабілітації "Республіка «Пілігрим»" (Донецької області), благодійна організація «БФ «Дитяча оселя «НАДІЯ»» (Запорізької області), Соціально-реабілітаційний центр - дитяче містечко (Благодійна організація "Містечко Милосердя Святого Миколая для людей, що потребують допомоги" (Івано-Франківської області). Правомірність догляду за такими дітьми приватними закладами встановлюється на основі їх статутних документів, проте в рамках моніторингу така оцінка не проводилася.

У закладах тимчасового влаштування станом на грудень 2022 року перебувають 1133 дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування. Зокрема, 177 дітей-сиріт та 956 дітей, позбавлених батьківського піклування. Також у складі закладів тимчасового влаштування перебувають 222 дітей, які залишені без батьківського піклування, та 1348 дітей, які мають батьків або одного з них. Ці дані відображені на Рис. 5.

Рис. 5: Розподіл дітей за правовим статусом станом на грудень 2022 року

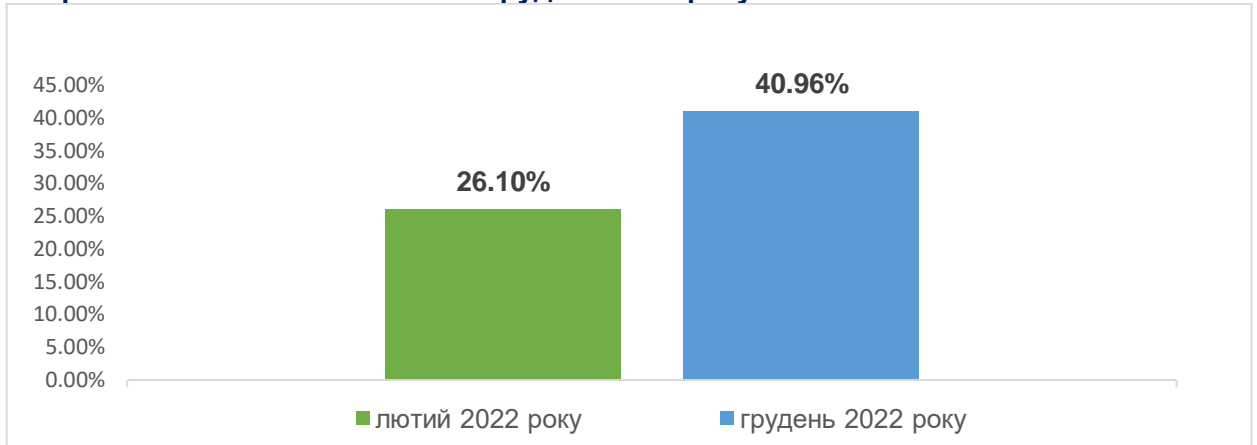

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

Також, відповідно до отриманих в ході моніторингу даних, встановлено, що на обліку дітей, які опинились в складних життєвих обставинах, перебуває 53% вихованців.

Варто зазначити, що у грудні 2022 року чисельність дітей, які перебувають в закладах тимчасового влаштування, зменшилась у порівнянні з лютим 2022 року більше ніж на тисячу осіб (з 3813 до 2766) або на 27 %, проте частка дітей, які мають статус дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування, зросла майже на 15%. Це чітко прослідковується на Рис. 6.

Рис. 6: Дані про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у порівнянні станом на лютий та грудень 2022 року

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

Відсоток дітей з визначеним правовим статусом дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, є найвищим у закладах, які перебувають в евакуації за межами України, - 43,2%, а в закладах, що функціонують за місцем свого постійного розташування, дітей із таким статусом – 26,8%.

Така ситуація вказує на уповільнення процесів влаштування дітей цієї категорії в сімейні форми виховання та порушення їхнього права на виховання в сім'ї. Більш детальний аналіз поданий в розділі 3 цього звіту.

Особливої уваги та додаткового аналізу потребують деякі дані, отримані в результаті моніторингу:

- **59,11% вихованців закладів тимчасового влаштування складають діти із сімейних груп** (мають в цьому ж закладі брата/ів чи сестру/ер), при цьому встановлено ряд фактів, коли в результаті евакуації ці діти були роз'єднані;
- **Лише 53% вихованців, які мають батьків, поставлені на облік в ЄІАС «Діти»**, як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах, відповідно щодо інших 47% дітей у СЖО, які не перебувають на обліку, не застосовуються механізми міждисциплінарної взаємодії, передбачені постановою КМУ від 01.06.2020 року № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах»;
- **Лише 51 (1,84%) дитина⁷ має встановлену інвалідність**, проте ще стосовно 216 (7,81%) дітей керівники чи супроводжуючі дітей особи не змогли надати інформацію про відсутність чи наявність у них інвалідності. Експерти Проекту припускають, що серед цих дітей також можуть бути діти з інвалідністю або такі, щодо яких не завершено медичне обстеження, та немає відповідного документа про об'єктивний стан здоров'я, або документ відсутній у зв'язку з евакуацією. З іншої сторони зазначені факти свідчать про недостатню увагу керівників закладів до проблем, пов'язаних зі станом здоров'я дітей, відповідно - їхніми особливими потребами;
- **до влаштування у заклад 78,6% дітей, проживали разом з батьками або одним з них; 18,5 % - це діти, які вже перебували в одній із альтернативних форм виховання, зокрема 7,3% - в сімейних формах виховання, 11,2% - в інституційних закладах.** Зазначені дані свідчать про низький рівень профілактичної роботи та підтримки сімей з дітьми в територіальних громадах, з іншої сторони - про серйозні проблеми в організації альтернативних форм опіки над дітьми. Дані щодо місця перебування дітей до влаштування у заклад тимчасового влаштування подані у Табл. 5.

⁷ Наявні підтверджуючі документи в особовій справі

Табл. 5: Дані щодо місця перебування дітей до влаштування у заклад тимчасового влаштування

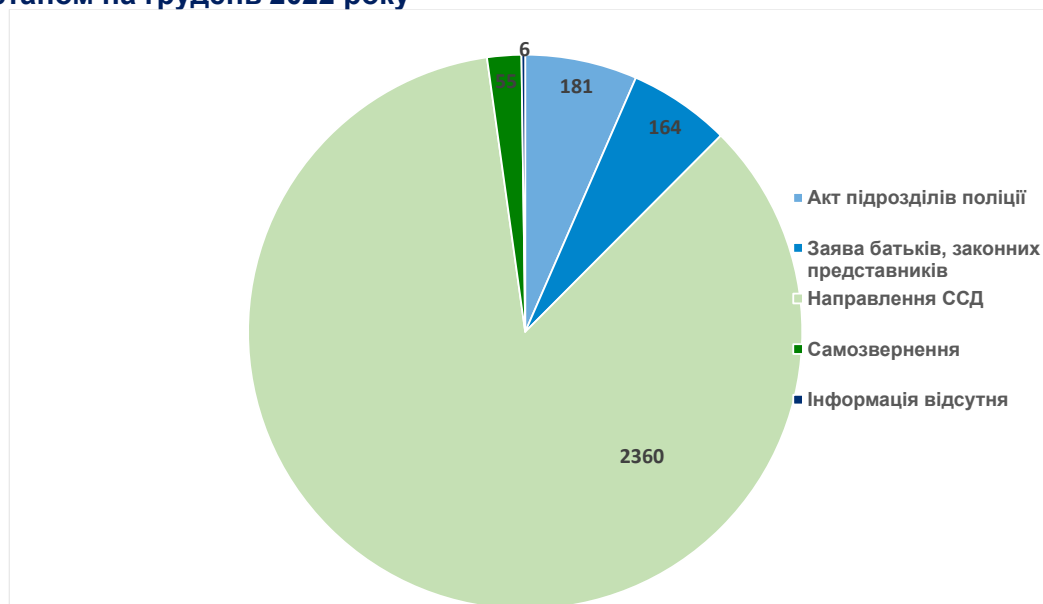
Місце перебування дитини до влаштування в заклад	Чисельність дітей	%
Біологічна родина	2174	78,60%
Опіка/піклування	119	4,30%
ПС/ДБСТ	64	2,31%
Сім'я усиновлювачів	18	0,65%
Сім'я патронатного вихователя	9	0,33%
Лікарня	36	1,30%
Інший заклад	310	11,21%
Інформація відсутня	36	1,30%
	2766	

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

Підстави влаштування дитини в заклад тимчасового влаштування дітей. Підставою для зарахування дитини до закладу тимчасового влаштування найчастіше є направлення служби у справах дітей. Так, у грудні 2022 року за направленнями ССД в закладах перебувало 2360 дітей або 85,32 % (від загальної чисельності дітей в таких закладах).

Значно менше дітей направили до таких закладів уповноважені підрозділи органів Національної поліції – 181 дитина (6,54%); перебувають у закладах за заявою батьків/законних представників - 164 дитини або 5,93 %; 55 дітей зараховані за особистим зверненням дитини. Візуально результати відображені в Рис. 7.

Рис. 7: Дані про підстави зарахування дітей до закладів тимчасового влаштування станом на грудень 2022 року

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

Причини влаштування дітей в заклади. Як показав аналіз, першопрчиною потрапляння дітей до закладів тимчасового влаштування є сімейні негаразди та невиконання батьками обов'язків з догляду та виховання дитини; наслідки довготривалого нехтування потребами дитини; а також причини, пов'язані з війною. Під час моніторингу експертним групам закладів була надана можливість при потребі зазначати декілька ключових причин із зазначених груп. Так було встановлено, що

- **2375 дітей, потрапили до закладу у зв'язку з неможливістю чи небажанням, ухилянням, нехтуванням батьками/законними представниками виконанням батьківських обов'язків.** З них в 41,3% випадків причиною для зарахування дитини у заклад є невиконання батьками/одним з них батьківських обов'язків, в 10,2% випадків

– діти залишились без батьківського піклування, в 6,7% влаштування у заклад відбулося з причини відібрання дитини у батьків/законних представників у зв'язку з загрозою її життю та здоров'ю;

- **1006 дітей вели спосіб життя, пов'язаний з наслідками недогляду дитини** (вживання дитиною психоактивних речовин; дитина залучена до найгірших форм дитячої праці, дитина-кривдник (агресор) по відношенні до інших; дитина, яка постраждала від торгівлі дітьми; перебування дитини у конфлікті з законом; бродяжництво; жебрацтво);
- **76 дітей - з причин, пов'язаних з війною** (батьки перебувають в зоні бойових дій/окупації; батьки перебувають в розшуку за особливих обставин; батьки є військовими полоненими; батьки позбавлені особистої свободи (затримані, є заручниками); батьки зникли безвісти за особливих обставин; дитина розлучена з батьками);

За експертними висновками чисельність дітей, зарахованих з цієї причини за весь період воєнних дій є значно вищою, ніж показана в моніторингових формах станом на грудень 2022 р. Заклади, розміщені на сході України, дуже часто виконували короткотривалу, транзитну функцію, особливо у фазі загострення війни, ракетних обстрілів, при функціонуванні внутрішніх міграційних коридорів з тимчасово окупованих територій на підконтрольні уряду України. Так, лише Запорізький обласний ЦСПР в період з березня по вересень 2022 року прийняв 96 таких дітей, багато з яких прибували самостійно чи в супроводі дорослих з причин війни і втечі з тимчасово окупованої території, зокрема з Маріуполя).

- **153 дітей – з інших причин** (дитина не є громадянином України, ДТП, пожежа)

Нормативно-правовими актами визначені граничні терміни перебування дитини в закладі тимчасового влаштування: в притулку - до 3-х місяців, в ЦСПРД – до 9-ти місяців. Відповідно до діючих норм зазначені заклади у співпраці з ССД, іншими суб'єктами виявлення та соціального захисту дітей повинні вжити заходів щодо повернення дитини в родину, а у разі неможливості чи недоцільності - влаштувати її в одну із сімейних форм виховання, що відповідатиме її найкращим інтересам. Натомість за результатами моніторингу встановлено, що **70,32% дітей перебувають в закладах тимчасового влаштування понад 9-місячний термін**. В Табл. 6 подані дані про терміни перебування дітей в закладах тимчасового влаштування дітей станом на грудень 2022 року.

Табл. 6: Дані про терміни перебування дітей в закладах тимчасового влаштування дітей станом на грудень 2022 року

Терміни перебування дітей в закладах тимчасового влаштування	Всього дітей	% від загальної чисельності	Чисельність дітей в закладах			
			за місцем постійного розташування	переміщених в межах України	функціонуючих частково в Україні, частково за кордоном	евакуйованих за межі України
до 3 місяців	350	12,65	258	13	72	7
від 3 до 6 місяців	339	12,26	243	42	34	20
від 6 до 9 місяців	132	4,77	81	10	27	14
Всього	821	29,68%	582	65	133	41
від 9 до 12 місяців	348	12,58	93	38	50	167
від 1 до 2 років	1099	39,74	190	128	146	635
від 2 до 3 років	232	8,39	33	23	21	155
від 3 до 4 років	104	3,76	28	13	6	57
від 4 до 5 років	31	1,12	14	0	1	16
5 років і більше	77	2,78	38	4	0	35
Не надано інформації	54	1,95	10	0	0	44
Всього	2766	100	988	271	357	1150

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

Діти, які перебувають у закладах від 2 до 5 і більше років, у більшості це діти, які перебувають в приватних закладах.

Повторне зарахування до того ж закладу мало місце щодо 453 дітей (16,3%).

Окрім того з'ясовано, що 116 дітей **тричі і більше раз перебували в закладі тимчасового влаштування** зокрема:

- 4 дітей влаштовувались до закладу 7 (або більше) разів;
- 5 дітей влаштовувались 5 разів;
- 1 дитина – 4 рази;
- 31 дитина – 3 рази;
- 75 дітей – 2 рази.

Деталізація даного аналізу у розрізі областей відображена у Додатку 6.

Дане питання потребує окремого персоніфікованого вивчення та з'ясування усіх причин, обставин та правомірності таких тривалих перебувань та повторних влаштувань дітей у заклади тимчасового влаштування, а також аналізу вжитих заходів органами опіки та піклування щодо забезпечення найкращих інтересів дитини.

Зарахування дітей до закладів під час війни. Під час війни до закладів, у яких проведено персоніфікований моніторинг, зараховано 821 дитину. Найбільше дітей (582) влаштовано до закладів, які продовжують функціонувати за місцем постійного розташування. Також відновили прийом дітей за постійним місцем функціонування ряд закладів, діти з яких були евакуйовані за кордон. Зокрема це ЦСПРД Рівненської, Одеської, Кіровоградської, Волинської, Київської та Хмельницької областей. Станом на початок грудня 2022 року до них зараховано 133 дитини, з яких 54,1%, - протягом останніх місяців.

Збільшення зарахувань спостерігається в цілому по всіх закладах, які функціонують в Україні, особливо це пов'язано з активізацією бомбардувань російськими агресорами мирного населення, об'єктів критичної інфраструктури, запровадженням обмежень та критичних відключень від енергопостачання, що щоденно створює нові виклики та загрози для збереження життя та здоров'я дітей, ще більше мінімізує можливості вразливих сімей забезпечувати безпеку та потреби дітей.

В той же час виникають проблеми та непорозуміння, пов'язані з обліком дітей, із закладів, які переміщені у зв'язку з війною. Ці питання частково врегульовуються п. 81 Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини», затвердженого постановою КМУ від 24 вересня 2008 року № 866.

п. 81. Під час дії на території України надзвичайного або воєнного стану діти, які перебувають у складних життєвих обставинах, діти, які залишилися без піклування батьків, діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, які проживають або зараховані до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування, можуть тимчасово влаштовуватись до інших закладів, в яких передбачено цілодобове перебування дітей, у населених пунктах, в яких можливо забезпечити безпеку дітей з урахуванням їх віку та стану здоров'я.

На період тимчасового влаштування діти вважаються вихованцями закладів різних типів, форм власності та підпорядкування, до яких вони влаштовані відповідно до законодавства до введення надзвичайного або воєнного стану.

Відповідно до цього пункту, діти не повинні відраховуватись з закладу, що перемістився, мають вважатися його вихованцями і одночасно бути тимчасово влаштованими в приймаючий заклад.

Двоякість тлумачення цього пункту призводить до різних практик зарахування і обліку переміщених дітей та нівелює відповідальність за своєчасне прийняття рішень органами опіки та піклування щодо реінтеграції дитини у родину чи надання їй відповідного статусу та влаштування в одну із сімейних форм виховання. Приклади різних практик зарахування вимушено переміщених дітей, вихованців закладів тимчасового влаштування, подані нижче.

1 Діти з Лисичанського центру соціально-психологічної реабілітації (Луганська область) були переміщені до Львівського обласного притулку для дітей та на підставі заяв дітей та супроводжуючої їх особи зараховані

окремим наказом до Львівського обласного притулку для дітей. Відповідно, у відомчих звітах, ці діти вже подаються як вихованці закладів тимчасового влаштування Львівської області. В той же час Лисичанський ЦСПР як юридична особа не закритий, не ліквідований і наказу про відрахування дітей немає.

2 Діти-вихованці Центру соціально-психологічної реабілітації дітей м. Торецька були переміщені та зараховані до Київського міського ЦСПР, а у вересні 2022 р. зараховані в санаторну школу-інтернат м. Києва.

Львівський обласний притулок протягом війни поповнюється дітьми, які раніше були зараховані до закладу тимчасового влаштування, який евакуйований з небезпечної території. Фактично діє такий алгоритм, коли в місцевостях, які піддаються постійним бомбардуванням з боку агресора виявляється дитини, яка залишилась без батьківського піклування, її поміщають у лікарняний заклад чи у транзитну групу закладу тимчасового влаштування, далі діти з супроводжуючим переміщуються в регіон, який готовий прийняти дітей. Так станом на кінець грудня 2022 року до Львівського притулку зараховано 51 дитина, із них тільки 12 з Львівщини, решта дітей з 8 регіонів України (*інформація станом на 27.12.2022 року*). Деякі діти перебувають там, ще з перших місяців війни, однак служба у справах дітей Львівської ОВА має обмежені можливості щодо подальшого влаштування цих дітей, свої дії має узгоджувати з органами опіки та піклування за місцем виявлення дитини.

На думку експертів зазначене питання потребує додаткового вивчення та опрацювання в контексті забезпечення найкращих інтересів дитини, а не збереження закладу та робочих місць для персоналу. Більшість дітей із закладів тимчасового влаштування перебувають в евакуації вже більше 10 місяців, для дитини це досить довгий період часу. Частина працівників служб у справах дітей цих регіонів теж є вимушено переміщеними і працюють віддалено і не можуть реально оцінити ситуацію, що значно ускладнює процеси прийняття рішень, забезпечення права дитини на сімейне виховання тощо.

У зв'язку з цим вважаємо за доцільне удосконалити положення нормативно-правових актів щодо делегування повноважень прийняття рішень щодо надання дитині статусу, сімейного влаштування дітей, залишених без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, переміщених у зв'язку з війною в інші регіони, відповідним органам виконавчої влади, судовим органам за місцем перебування дитини 3 і більше місяців.

3. Моніторинг дотримання прав дітей, які в період війни перебувають в закладах тимчасового влаштування

Основними завданнями закладів тимчасового влаштування дітей є забезпечення соціального захисту дітей та організація надання їм комплексу соціальних, медичних, реабілітаційних, освітніх послуг на основі оцінки потреб, аналізу життєвої історії дитини та історії її сім'ї, стану батьків/законних представників та їхньої здатності виконувати батьківські обов'язки. Термін перебування в цих закладах має часові рамки, впродовж яких батьки /законні представники дитини мають подолати складні життєві обставини, які спонукали до влаштування дитини до закладу, а органи опіки та піклування прийняти відповідне рішення про можливість/доцільність повернення дитини до своєї сім'ї чи про надання їй відповідного статусу та усиновлення чи влаштування в одну з сімейних форм виховання.

Проте практика свідчить, що більшість закладів тимчасового влаштування дітей, особливо в період війни, зосередили основну увагу на забезпеченні базових потреб дітей: належних та безпечних умов проживання, харчування та догляду дитини. Уповільнилися, а в ряді випадків призупинилися дії органів опіки та піклування щодо захисту прав цих дітей, зокрема прийняття рішень щодо їхнього сімейного влаштування, реалізації інших прав.

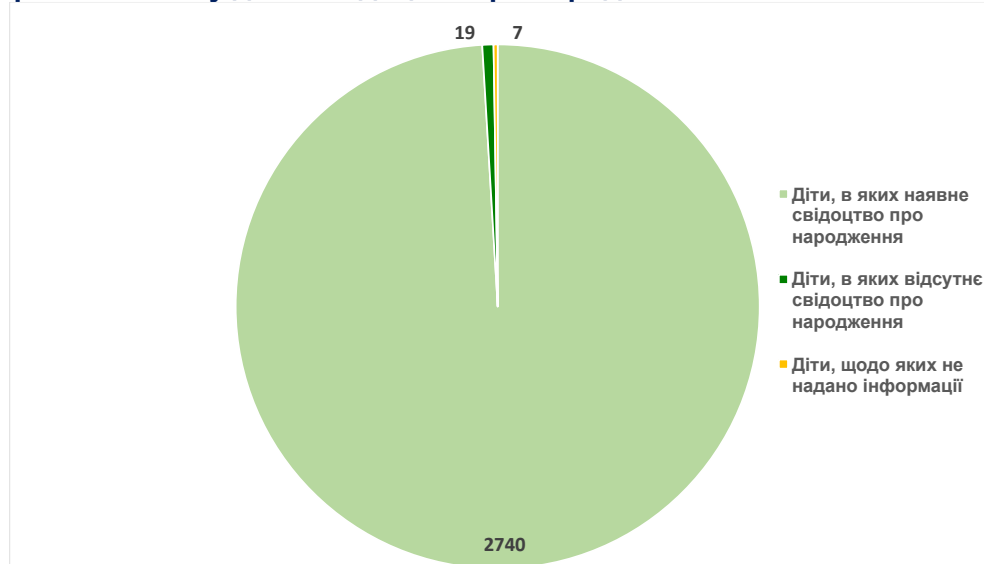
Звичайно, певний вплив на такий стан мають обставини, пов'язані з війною. Важко проаналізувати стан дотримання прав дітей в закладах, оскільки вони працюють в надскладних умовах: деякі перемістились в межах України, деякі евакуювались за кордон, не всі переміщені заклади мають умови для належної роботи з дітьми, достатньої чисельності та кваліфікації персоналу. Через обстріли, бомбардування існують реальні ризики для збереження життя й здоров'я дітей та персоналу, часто відсутній зв'язок, що ускладнює здійснення комунікації з іншими суб'єктами соціального захисту дітей. Проте в ряді випадків в ході моніторингу виявлено факти недоопрацювань або халатного відношення до своїх професійних обов'язків як працівників закладів тимчасового влаштування так і суб'єктів виявлення та соціального захисту дітей.

3.1. Право дитини на ім'я та громадянство

В умовах воєнного стану, коли 64% дітей, які перебували у закладах тимчасового влаштування, були вимушено переміщені в межах України чи евакуйовані за кордон, надто актуального значення набуває питання реалізації кожною дитиною її права на ім'я та громадянство. Це право має бути засвідчено відповідним документом: свідоцтвом про народження чи паспортом у разі досягнення дитиною 14 річного віку.

Станом на грудень 2022 року із 2766 дітей, стосовно яких здійснювався персоніфікований моніторинг - 2740 дітей (99,06%) мають свідоцтво про народження. Ці дані відображені на Рис. 8.

Рис. 8: Дані про наявність у дітей свідоцтва про народження

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

У той же час у 19 (0,69%) вихованців закладів тимчасового влаштування такий документ відсутній. Ці діти перебувають в закладах:

- які знаходяться за місцем постійного базування – 8 дітей;
- евакуйовані за кордон – 6 дітей: Туреччина (1 дитина), Німеччина (2 дітей), Польща (3 дітей);
- які функціонують частково в Україні, частково за кордоном – 3 дітей (2 дитини перебувають на території України, 1 дитина – за кордоном);
- переміщених в межах України, – 2 дітей: Закарпатська область (1 дитина), Львівська область (1 дитина).

Ще щодо 7 дітей (0,25%), які евакуйовані за кордон, керівники груп не змогли надати інформацію про наявність чи відсутність свідоцтва про народження.

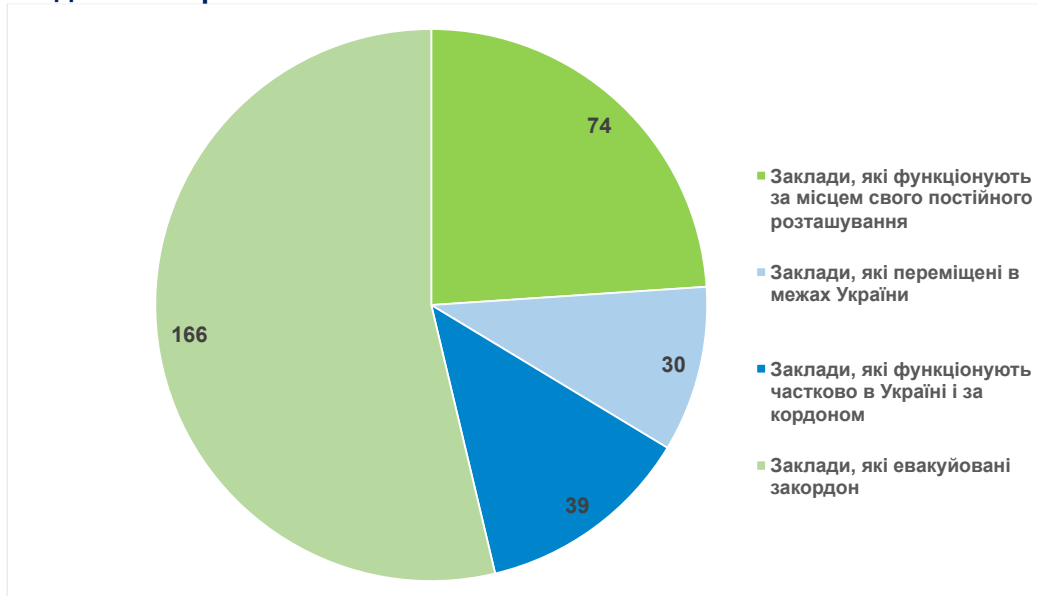
Пунктом 6 Типового положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей, затвердженого постановою КМУ від 28 січня 2004 р. № 87, на заклад покладається правове забезпечення щодо встановлення особи дитини (у разі потреби). У зв'язку з цим необхідно:

- з'ясувати причини відсутності документів;
- інформувати службу у справах дітей, в організаційному управлінні якої знаходиться заклад, про влаштування дитини без документів;
- вживати заходи з документування дитини.

Окрім того, відповідно до частини другої статті 21 Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» дитина, яка досягла 14 років, зобов'язана отримати паспорт громадянина України, який посвідчує її особу та підтверджує громадянство.

Серед дітей, які влаштовані до закладів тимчасового влаштування, 309 (24% від загальної чисельності дітей, яким виповнилось 14 років) не отримали паспорт, щодо 701 дитини відсутня інформація про документування її паспортом. Дані показані в Рис. 9.

Рис. 9: Дані про чисельність дітей (14 років і старших), які не документовані паспортом громадянина України

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

З огляду на такі показники керівникам закладів тимчасового влаштування дітей необхідно проаналізувати ситуацію та, у разі досягнення дитиною 14 років, ініціювати питання про отримання нею паспорта громадянина України.

Постановою КМУ від 10 червня 2022 р. № 678 затверджено Порядок реалізації експериментального проекту щодо оформлення паспорта громадянина України та паспорта громадянина України для виїзду за кордон громадянам України, які перебувають за межами України».

Державна міграційна служба України розширює географію надання послуг, що дозволяє українцям оформлювати паспортні документи за межами України.

Станом на грудень 2022 року відкрито 4 центри ДП «Документ» у Республіці Польща: м. Варшава, м. Краків, м. Гданськ та м. Вроцлав.

У цих центрах наші громадяни можуть звернутись за послугами:

- одночасного оформлення закордонного паспорта та ID-картки;
- оформлення закордонного паспорта;
- оформлення ID-картки.

У 2023 році планується відкриття аналогічних центрів у Німеччині, Іспанії, Чехії, Словаччині та Туреччині.

3.2. Право дитини на сімейне виховання

Потрапляння дитини до закладу тимчасового влаштування свідчить, що вона з тієї чи іншої причини залишилась без батьківського піклування чи опинилась в ситуації поза сімейним оточенням. Розподіл дітей за правовим статусом поданий в розділі «Основні характеристики дітей, причини та терміни їх перебування в закладах тимчасового влаштування».

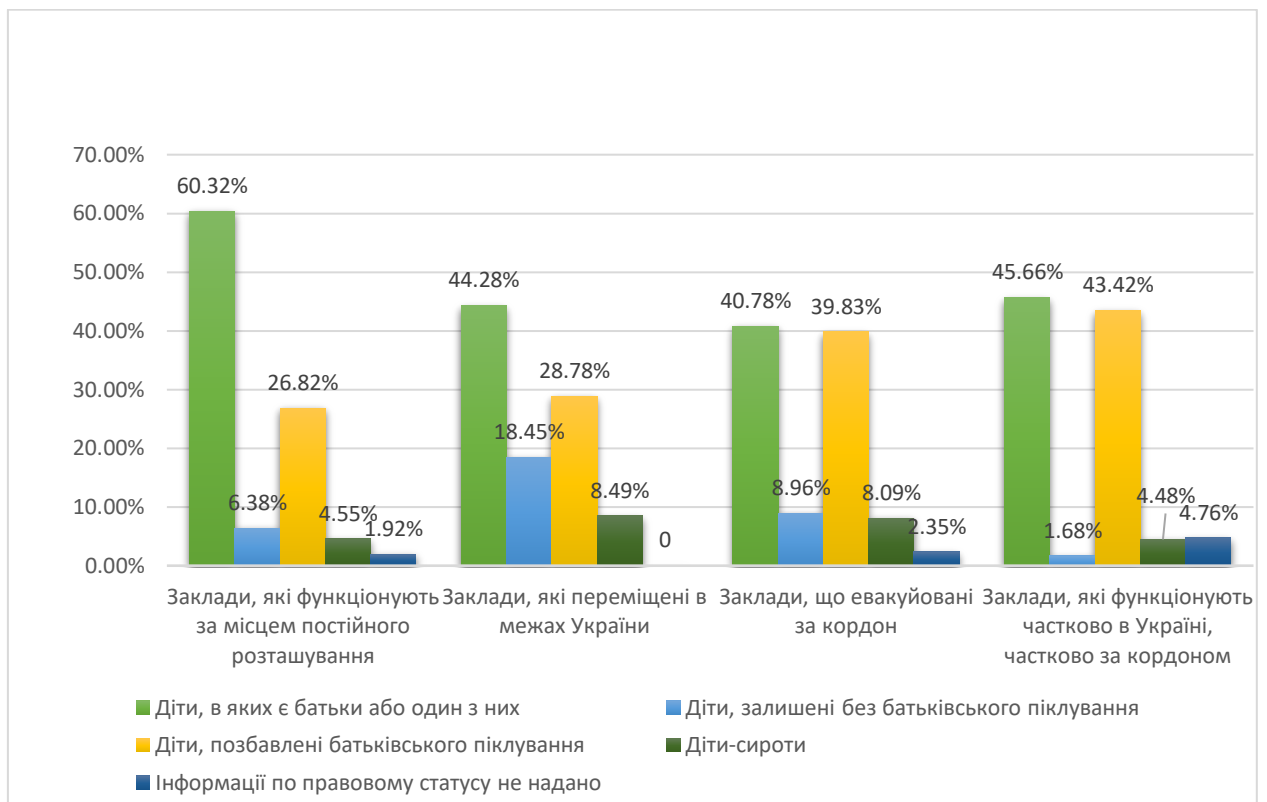
Зазначені дані проаналізовано у залежності від місця розміщення в період війни дітей із закладів тимчасового влаштування та подано нижче в Табл. 7 та Рис. 10.

Табл. 7: Дані про чисельність дітей в залежності від місця функціонування закладу тимчасового влаштування станом на грудень 2022 року

Правовий статус	Загальна чисельність дітей	%	Заклади, що функціонують за місцем постійного розташування		Заклади, що переміщені в межах України		Заклади, що евакуйовані за кордон		Заклади, що функціонують частково в Україні, частково за кордоном	
			чисельність дітей	%	чисельність дітей	%	чисельність дітей	%	чисельність дітей	%
Дитина в якої є батьки або один з них	1348	49	596	60,32	120	44,28	469	40,78	163	45,66
Дитина, залишена без батьківського піклування	222	8	63	6,38	50	18,45	103	8,96	6	1,68
Дитина, позбавлена батьківського піклування	956	35	265	26,82	78	28,78	458	39,83	155	43,42
Дитина-сирота	177	6	45	4,55	23	8,49	93	8,09	16	4,48
Інформація відсутня	63	2	19	1,92	-	-	27	2,35	17	4,76
Всього:	2766		988		271		1150		357	

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

Рис. 10: Правовий статус дітей, влаштованих до закладів, у місцях функціонування закладу тимчасового влаштування в період війни

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

Варто зазначити, що кожна 5-а евакуйована за кордон дитина станом на грудень 2022 року є дитиною, якій надано статус дитини-сироти, дитини позбавленої батьківського піклування. Перебуваючи в інституційних закладах за межами України, ці діти опинились в ситуації, коли практично неможливо реалізувати їх право на сім'ю.

Досить повільно вирішуються питання сімейного влаштування дітей, які мають статус дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, які перебувають в закладах,

розміщених в Україні (411 дітей, з них 310 дітей перебувають в закладах, які функціонують за постійним місцем розташування. Ще 101 - в закладах, переміщених в межах України).

За результатами моніторингу з'ясовано, що із 1133 статусних дітей наявна інформація про перебування на обліку з усиновлення лише стосовно 646 (57%) таких дітей.

Слід зазначити, що всі процедури та механізми усиновлення та влаштування дітей в сімейні форми виховання на підконтрольній Уряду України території наразі працюють. Тож перебування дітей цієї категорії в закладах тимчасового влаштування свідчить про недостатню роботу служб у справах дітей з пошуку варіантів їх сімейного влаштування.

Важливою складовою в забезпеченні права дитини на сімейне виховання є співпраця закладу з іншими суб'єктами виявлення та соціального захисту дітей, які здійснюють роботу з сім'єю дитини, координація дій всіх структур щодо розуміння результатів роботи з дитиною, її батьками, прогнозоване подальше влаштування дитини.

Водночас отримані дані показують, що стосовно 1309 (47%) дітей заклади не мають інформації від ССД про подальше прогнозоване влаштування дитини. Це значить, що заклад не може здійснювати ефективні заходи, спрямовані на реалізацію права дитини на виховання в сім'ї.

У Табл. 8 показано дані щодо прогнозування подальшого влаштування дітей, які перебувають у закладах тимчасового влаштування, станом на грудень 2022 року.

Табл. 8: Дані щодо прогнозування подальшого влаштування дітей, які перебувають у закладах тимчасового влаштування станом на грудень 2022 року

№	Прогнозоване влаштування дитини	Чисельність дітей	%
1	Не визначено куди дитина буде влаштованою із закладу	1309	47,32%
2	Повернення до батьків/законних представників, одного з них	534	19,31%
3	Влаштування під опіку/піклування	281	10,16%
4	Влаштування до одного із закладів інституційного догляду та виховання	162	5,86%
5	Влаштування до ДБСТ	150	5,42%
6	ПТУ/ПТНЗ/коледж	102	3,69%
7	Влаштування до ПС	95	3,43%
8	Усиновлення	74	2,68%
9	Влаштування на тимчасове перебування в сім'ю родичів/знайомих	35	1,27%
10	Влаштування до Малого групового будинку	12	0,43%
11	Повернення в заклад, з якого дитина влаштована	7	0,25%
12	ВНЗ	4	0,14%
13	Влаштування до сімей, зареєстрованих в ССД з чат-боту "Дитина не сама"	1	0,04%
Всього		2766	

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

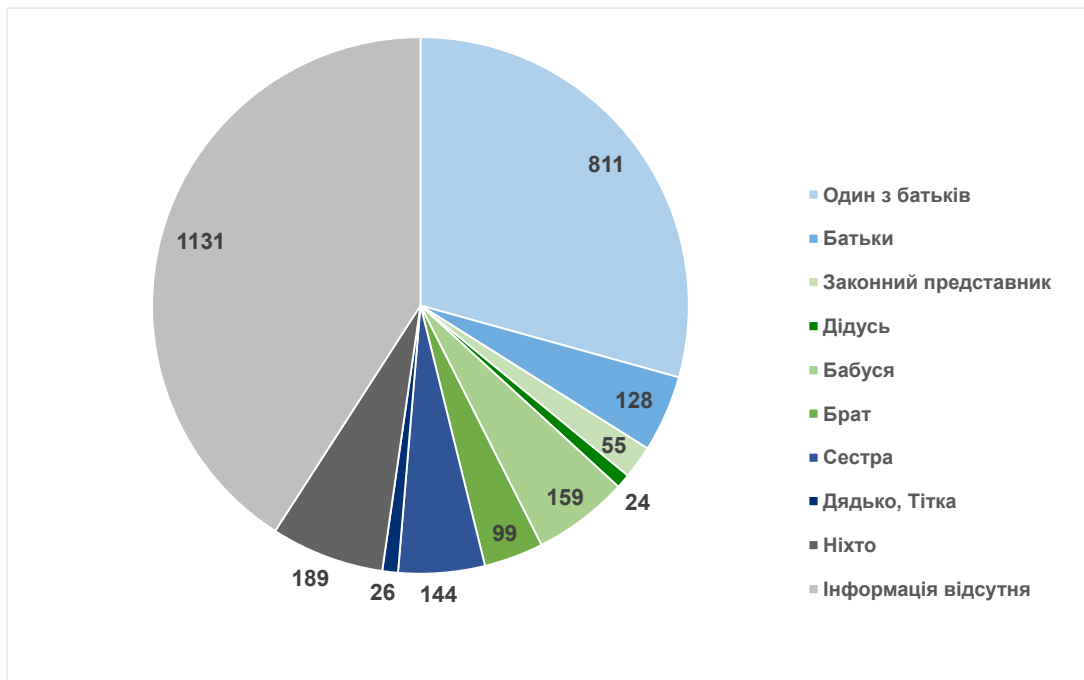
Для 275 (10%) дітей питання щодо усиновлення чи влаштування в сімейні форми виховання взагалі не розглядається, 162 дитини планується влаштувати до закладів інституційного догляду та виховання, а 7 дітей планується повернути до закладів, в яких вони проживали раніше.

Окрім того, з Табл. 5 «Дані щодо місця перебування дітей до влаштування у заклад», очевидно, що 9 дітей потрапили до закладу з патронатних сімей. Таким чином дитина з однієї тимчасової форми влаштування переміщується до іншої, що не відповідає її найкращим інтересам та свідчить про значні недоопрацювання ССД щодо пошуку сімейної форми влаштування, яка найбільше відповідає потребам дитини.

18 дітей до зарахування в заклади тимчасового влаштування проживали в сім'ях усиновлювачів. З них, 10 дітей станом на грудень 2022 року перебувають в закладах, які евакуйовані за кордон, 5 дітей – в закладах, які працюють за місцем свого постійного функціонування, 2 дітей – в закладах, переміщених в межах України, ще 1 дитина – в закладі, який частково функціонує в Україні, частково за кордоном. Стосовно влаштування цих дітей необхідно більш детально проаналізувати причини їх перебування поза сімейним середовищем та з'ясувати наскільки таке рішення відповідає інтересам дитини.

З метою вивчення стану дотримання права дитини на сімейне виховання було проаналізовано такий аспект як підтримка контактів батьків, родичів з дитиною, яка перебуває в закладі тимчасового влаштування. Результати показані в Рис. 11.

Рис. 11: Дані про підтримку контактів з дитиною, яка перебуває в закладах тимчасового влаштування, станом на грудень 2022 року

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

Насторожує той факт, що в особових справах 41% дітей відсутня інформація про контакти з рідними. Зважаючи на те, що при опитуванні був також варіант відповіді, «ніхто не підтримує контакт з дитиною», на який позитивна відповідь надана стосовно 189 дітей (7%), можна зробити припущення, що є заклади, які не вживають заходів щодо реалізації права дитини на підтримку родинних зв'язків і цей напрям роботи з дітьми не розглядається ними як пріоритетний.

Також серед евакуйованих за кордон дітей, є ті, які мають батьків або одного з них. Проте опитування показало, що лише 339 дітей (29,5% від загальної чисельності евакуйованих за кордон) не втратили зв'язків з батьками.

Ще менший відсоток дітей, переміщених в межах України, які підтримують зв'язок з батьками. Так, із 271 дитини, які у складі закладів переміщені в більш безпечні регіони України, лише 61 дитина (23 %) спілкується з батьками або одним з них.

Аналіз регулярності контактів батьків з дітьми також вказує на невтішні дані, які відображені в Табл. 9.

Табл. 9: Дані про регулярність контактів дітей з батьками, законними представниками та родичами

Регулярність контактів законних представників або родичів з дитиною	Загальна чисельність дітей	%	Заклад за місцем постійного розташування		Заклад переміщений в межах України		Заклад евакуйований за кордон		Заклад функціонує частково в Україні і за кордоном	
			ч-ть дітей	%	ч-ть дітей	%	ч-ть дітей	%	ч-ть дітей	%
Постійно	826	30	372	37,65	77	28,42	272	23,65	105	29,42
Досить рідко	571	20	219	22,17	43	15,86	243	21,13	66	18,48
Не підтримують	1369	50	397	40,18	151	55,72	635	55,22	186	52,10
Всього	2766		988		271		1150		357	

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

Воєнний стан, введений через агресію російської федерації, загострив питання захисту прав дітей. Наразі діти розлучаються з батьками не тільки через складні життєві обставини, в яких перебувають сім'ї. Родини з тимчасово окупованих територій, з населених пунктів, де відбуваються активні бойові дії, а також з огляду на масовані обстріли України задля збереження життя і здоров'я дітей приймають рішення про евакуацію дітей, інколи навіть без супроводу дорослих.

Діти, тимчасово влаштовані в заклади, вимушено були переміщені на більш безпечні території, евакуйовані за кордон разом із закладами задля збереження життя і здоров'я, але забувати про граничні терміни їхнього перебування в закладі і необхідність їх повернення в сімейне середовище не слід.

Приклад позитивної взаємодії Вінницького обласного центру соціально-психологічної реабілітації дітей та служби у справах дітей Вінницької ОВА показує, що планувати і проводити роботу з влаштування дітей в сімейні форми можливо, навіть, коли діти перебувають в евакуації за кордоном.

ССД територіальних громад при координації ССД Вінницької ОВА проводилась робота щодо створення можливостей для сімейного влаштування дітей, які в евакуації: вивчались справи дітей, збирались документи, встановлювався статус дитини, створювались нові сімейні форми виховання тощо. Так зокрема з застосуванням засобів дистанційної комунікації було організовано роботу із знайомства і встановлення контакту між двома дітьми і потенційними кандидатами в сімейні форм виховання.

Як результат, було синхронізовано повернення дітей із завершенням підбору варіантів їхнього сімейного влаштування. Таким чином, після повернення дітей із-за кордону до місця постійного розташування в період з 13.09.2022 по 20.10.2022 усі діти-сироти, та діти, позбавлені батьківського піклування були влаштовані в сімейні форми виховання, а саме:

- 3 дітей (одна родинна група) влаштовані в ПС;
- 7 дітей влаштовані в ДБСТ;
- 2 дітей влаштовані під опіку/піклування.

А 4 дитини повернулись в біологічні сім'ї.

Аналогічна робота проведена при поверненні дітей, вихованців Волинського обласного притулку для дітей, з Чехії.

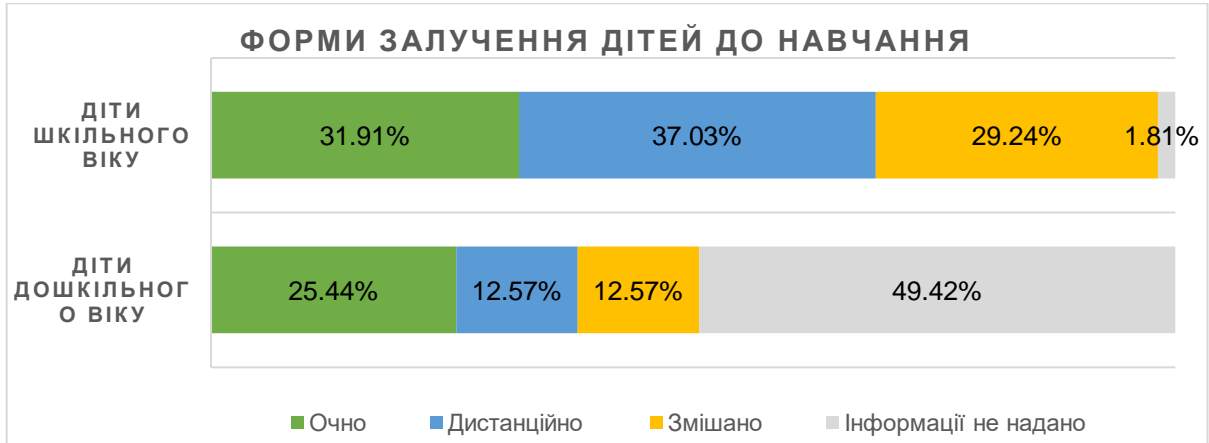
Зазначені обставини, а також тривалий термін перебування дітей в закладах потребує проактивної роботи служб у справах дітей та фахівців із соціальної роботи з батьками, за місцем їх проживання, створення умов для влаштування дітей, які вже мають статус сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування, в сімейні форми виховання.

3.3. Право дитини на освіту

Під час проведення моніторингу закладів тимчасового влаштування дітей вивчалось питання додержання права дітей на освіту.

Відповідно до отриманих даних дистанційно навчаються 37% дітей, від загальної чисельності дітей шкільного віку, влаштованих до закладів станом на грудень 2022 року. За змішаною системою навчається 29,2% дітей від загальної чисельності влаштованих дітей шкільного віку. Очно навчаються 31% від загальної чисельності дітей шкільного віку в цих закладах.

Рис. 12: Інформація про форми залучення дітей до навчання станом на грудень 2022 року

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

Окрім того, відсутня інформація про навчання щодо 1,8% дітей від загальної чисельності дітей шкільного віку, влаштованих до цих закладів. Ймовірно ці діти не мають доступу до освіти або навчальний процес для них налагоджений неналежним чином.

Що стосується дітей дошкільного віку, дошкільну освіту отримують очно 25,4% дітей дошкільного віку, влаштованих у заклади тимчасового влаштування, за дистанційною і змішаною формою навчаються по 12,6% влаштованих дітей дошкільного віку, не надано інформації про дошкільне навчання щодо майже 50% (49,4%) дітей дошкільного віку, влаштованих до закладів тимчасового влаштування. Знову ж таки, ймовірно це ті діти, які не отримують дошкільної освіти.

Відповідно до частини першої статті 4 Закону України «Про дошкільну освіту» дошкільна освіта є обов'язковою первинною складовою системи безперервної освіти в Україні.

Забезпечення права на освіту дітей, які перебувають у закладах тимчасового влаштування евакуйованих за кордон, здійснюється як дистанційно так і через залучення дітей до навчання у місцевих школах країн, де перебувають діти. Із 1150 дітей, які евакуйовані за кордон, дистанційно навчається 383 дитини, при цьому щодо 206 дітей під час моніторингу була визначена потреба в забезпеченні технічними засобами для дистанційного навчання.

Таким чином для організації навчання дітей за кордоном за українськими програмами необхідно забезпечити їх гаджетами, підключенням до мережі Інтернет як для онлайн занять так і для доступу до онлайн підручників, які розміщені на сайті МОН.

Окрім того, слід враховувати, що законодавство європейських країн передбачає обов'язковість залучення дітей, які перебувають на території країни, до навчання у місцевих закладах освіти. Втім, в більшості випадків, діти які перебувають у закладах тимчасового влаштування через складні життєві обставини, мають певні прогалини в освоєнні навчальної програми, а навчання в зарубіжних навчальних закладах значно утруднюється ще й мовним бар'єром, психологічними проблемами адаптації, різницею у програмах навчання тощо. Все це в сукупності призводить до того, що діти не мають можливості одночасно повноцінно навчатися в місцевих школах і за українськими програмами в українських закладах освіти.

Із проаналізованих даних також з'ясовано, що 123 дітей, щодо яких відсутня інформація про навчання, перебувають в закладах, які евакуйовані за кордон. У розрізі областей це заклади, які евакуйовані з Донецької (38 дітей), Дніпропетровської (32 дитини), Одеської (17 дітей), м.

Києва – (14 дітей), Запорізької (9 дітей), Київської (7 дітей), Полтавської (3 дітей), Волинської (3 дітей) областей.

Залучення до навчання дітей, які переміщені в межах України, показано в Табл. 10.

Табл. 10: Дані щодо залучення до навчання дітей, які переміщені в межах України

Форма навчання	чисельність дітей	%
Дистанційна форма	47	17,34%
Змішана форма	51	18,82%
Очна форма	133	49,08%
Інформація відсутня	40	14,76%
Всього	271	

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

Як показує аналіз - 184 (68%) дітей відвідують заклади за місцем свого перебування за очною та змішаною формою навчання.

Залучення дітей до навчального процесу із закладів, які діють за постійним місцем базування подана в Табл. 11.

Табл. 11: Дані щодо залучення дітей до навчального процесу із закладів, які діють за постійним місцем

Форма навчання	чисельність дітей	%
Дистанційна форма	295	29,86%
Змішана форма	218	22,06%
Очна форма	329	33,30%
Інформація відсутня	146	14,78%
Всього	988	

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

Більшість дітей (547 або 55%) із цих закладів відвідують навчальні заклади за очною та змішаною формами навчання. Водночас для 295 (майже 30%) дітей навчання організовано за дистанційною формою.

Враховуючи введення воєнного стану в Україні у зв'язку із агресією російської федерації, наказом Міністерства освіти і науки України від 28 березня 2022 р. № 274 «Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні» врегульовані основні аспекти здобуття освіти в цей період. У першу чергу враховується створення безпечних умов навчання.

Наразі очне та змішане навчання проводиться за наявності належно обладнаних укриттів в закладах освіти. Окрім того, освітній процес призупиняється через масовані обстріли території України та їх загрози. У разі пошкодження електромереж не вдається швидко відновити навчальні заняття через відсутність світла, зв'язку, неможливість забезпечити санітарні умови роботи закладу тощо.

Таким чином можна зробити невтішний висновок, що в результаті військової агресії росії практично кожна українська дитина має великі труднощі, перепони та ризики в процесі здобуття освіти, особливо діти, які перебувають в закладах тимчасового влаштування, які переміщені чи евакуйовані за кордон.

3.4. Право дитини на охорону здоров'я

Питання забезпечення права на охорону здоров'я дітей, які влаштовані в заклади тимчасового влаштування, детально не досліджувалось. Водночас слід зазначити, що пунктом 18 Типового положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей, затвердженого постановою КМУ від 28.01.2004 № 87, передбачено, що надання стаціонарної

та амбулаторної медичної допомоги дітям, які перебувають у центрі, забезпечується державними та комунальними закладами охорони здоров'я.

В умовах воєнного стану МОЗ України наказом від 22.03.2022 № 496 врегулював питання надання первинної медичної допомоги внутрішньо переміщеним особам, у т.ч. дітям.

Зокрема, діти, які є внутрішньо переміщеними, мають право отримувати медичну допомогу безоплатно за місцем фактичного проживання шляхом звернення до будь-якого закладу охорони здоров'я, який має можливість забезпечити відповідне лікування. При цьому не вимагається укладання нової декларації з лікарем.

Важливим питанням є проведення дітям щеплень відповідно до Календаря профілактичних щеплень. Проведення щеплень є безоплатним та не залежить від наявності/відсутності декларації та здійснюється за місцем фактичного проживання/перебування дитини.

Зважаючи на те, що 1150 дітей евакуйовано у складі закладів тимчасового влаштування за кордон, питання їх належного медичного забезпечення повинно бути вивчено більш детально. Окрім того, серед евакуйованих 1133 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які відповідно до частини другої статті 34 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» мають двічі на рік проходити обов'язкові медичні огляди.

Під час моніторингу встановлено, що 51 дитина (1,84% від загальної чисельності дітей), влаштована до закладу тимчасового перебування, є особою з інвалідністю. З яких:

- 21 дитина перебуває в закладах за місцем свого постійного розташування;
- 17 дітей перебувають в закладах, евакуйованих за кордон;
- 8 дітей в закладах, переміщених в межах України;
- 5 дітей в закладах, які функціонують частково в Україні і за кордоном.

Під час аналізу потреб дітей було встановлено, що:

- 2 дітей потребують спеціального харчування, яке є обов'язковою складовою у їх лікуванні (1 дитина евакуйована за кордон, 1 дитина перебуває в закладі, який продовжує свою діяльність за місцем свого постійного розташування);
- 88 дітей мають потребу в забезпеченні лікарськими засобами (44 дитини евакуйовані за кордон, 20 дітей перебувають в закладах, які частково функціонують в Україні, частково за кордоном, 21 дитина в закладах, які не змінювали місце функціонування, 3 дітей влаштовані в заклади, які переміщені в межах України);
- 24 дитини потребують технічних засобів реабілітації.

4. Взаємодія закладів тимчасового влаштування дітей із суб'єктами виявлення та соціального захисту дітей для забезпечення їх прав та найкращих інтересів

Здійснення соціального захисту дітей визначене як одне з основних завдань закладів тимчасового влаштування. Ефективність здійснення цих заходів залежить від спільної роботи та взаємодії всіх суб'єктів, дотичних до прийняття рішень та здійснення заходів соціального захисту дитини з врахуванням її найкращих інтересів.

Відповідний механізм взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів соціального захисту, освіти, охорони здоров'я, під час забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, забезпечення їх безпеки, а також надання необхідної допомоги з урахуванням потреб затвердженої постановою КМУ від 01.06.2020 № 585.

Фундаментом для забезпечення найкращих інтересів кожної дитини є оцінка її потреб та індивідуальне планування заходів із їх забезпечення. Відповідно до діючих норм оцінка має здійснюватися у випадках, коли є ймовірний ризик незабезпечення батьками чи особами, які їх замінюють потреб дитини для розвитку. У разі наявних фактів, які вказують на жорстоке поводження з дитиною, насильство здійснюється оцінка рівня безпеки дитини та вживаються відповідні заходи для її захисту. При підтвердженні факту загрози життю та здоров'ю дитина вилучається та тимчасово влаштовується до сім'ї родичів чи сім'ї патронатного вихователя, а у разі неможливості - до закладу тимчасового влаштування дітей.

В більшості випадків саме в результаті таких дій суб'єктів виявлення та/або соціального захисту дітей (далі - суб'єкти соціального захисту дітей) орган опіки та піклування чи ССД приймає рішення про влаштування дитини до закладу тимчасового влаштування. Певну чисельність дітей доставляють до закладу підрозділи поліції. Війна спровокувала додаткові алгоритми вимушеного потрапляння дітей до таких закладів. Але не зважаючи на різні вимушені шляхи потрапляння дитини до закладу, організація заходів з її захисту має базуватись на результатах оцінки її потреб, а планування та координацію цих заходів має забезпечувати відповідна ССД.

Відповідно до отриманої за результатами моніторингу інформації оцінку потреб дитини та її сім'ї здійснено щодо 824 (30%) дітей, тобто лише для кожної третьої дитини, яка влаштована до закладу. Стосовно 1670 (60%) дітей висновки оцінки потреб дитини у закладі відсутні, а ще стосовно 272 (10%) - інформація не надана. Відповідно, маємо ситуацію, коли потреби більшості дітей у їх соціальному захисті не вивчені або не враховані, а, отже, не зможуть бути реалізованими. Більш детально дані щодо здійснення оцінки потреб подано в Табл. 12.

Табл. 12: Дані про здійснення оцінки потреб дитини станом на грудень 2022 року

Оцінка потреб дитини	чисельність дітей	%	Заклад за місцем постійного розташування		Заклад переміщений в межах України		Заклад евакуйований за кордон		Заклад функціонує частково в Україні і за кордоном	
			чисельність дітей	%	чисельність дітей	%	чисельність дітей	%	чисельність дітей	%
Здійснена оцінка потреб дитини	824	30	324	32,79	51	18,82	287	24,96	162	45,38
Не здійснена оцінка потреб дитини	1670	60	570	57,69	219	80,81	686	59,65	195	54,62
Інформація відсутня	272	10	94	9,51	1	0,37	177	15,39	-	-

Всього	2766		988		271		1150		357
---------------	-------------	--	------------	--	------------	--	-------------	--	------------

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

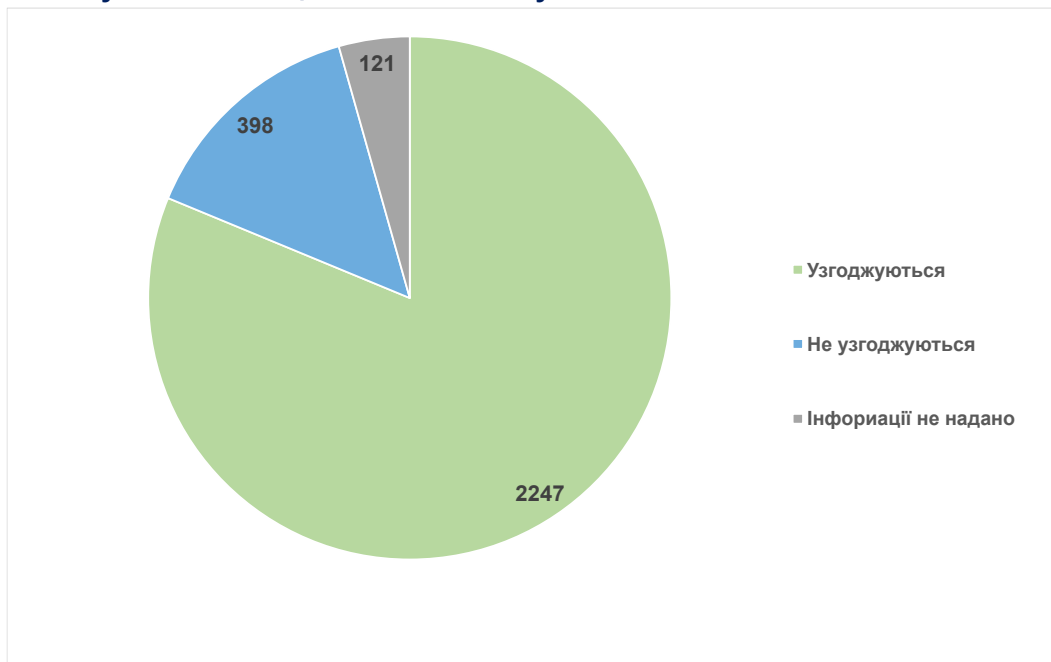
Водночас в ході моніторингу заклади зазначили, що ними проведено соціально-психологічне діагностування щодо 1965 (71,04%) дітей. Зазначена форма роботи передбачена діючим положенням про центр соціально-психологічної реабілітації, і є важливим доповнюючим елементом оцінювання потреб дитини та її результати мають бути врахованими при індивідуальному плануванні роботи з дитиною. Проте для здійснення комплексної реабілітації дитини, визначення стратегії та планування заходів щодо подальшого постійного її влаштування соціально-психологічного діагностування недостатньо.

Як зазначалося вище, найбільш поширеною причиною потрапляння дітей до закладів тимчасового влаштування є невиконання батьками батьківських обов'язків.

У зв'язку з цим важливою є взаємодія фахівців закладу, і тих, хто працює з батьками за місцем їхнього проживання, з метою мінімізації (подолання) складних життєвих обставин, в які потрапила сім'я дитини, підвищення батьківського потенціалу.

Дані, отримані в результаті моніторингу, свідчать, що в більшості випадків спільні дії щодо дитини узгоджуються між закладом та іншими суб'єктами соціального захисту дитини. Зокрема, щодо 2247 (81,24%) дітей відбувається співпраця суб'єктів, які працюють з дитиною та її сім'єю. Водночас щодо 398 (14,39%) дітей така взаємодія не відбувається. Стосовно 121 (4,37%) дитини інформація не надана. Це відображено на Рис. 13.

Рис. 13: Дані щодо взаємодії між закладом тимчасового влаштування дитини та іншими суб'єктами соціального захисту

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

Дані моніторингу показали, що відсутня періодична взаємодія закладів із іншими суб'єктами соціального захисту дитини щодо 391 (14,14%) дитини. Характерною ознакою формального підходу до спільної роботи в інтересах дітей є отримані результати за показниками взаємодії, а саме: по 7 % набрали варіанти «взаємодії при влаштуванні дитини до закладу» та «взаємодії при влаштуванні та відрахуванні дитини із закладу», що складає разом 14%. Це означає що орган опіки та піклування, суб'єкти соціального захисту ігнорують потреби дитини, яку влаштували до закладу та перекладають відповідальність за планування подальшого влаштування дитини фактично на заклад.

У Табл. 13 відображено періодичність взаємодії суб'єктів соціального захисту з працівниками закладу з питань індивідуальної роботи з дитиною в період війни.

Табл. 13: Дані про взаємодію закладів тимчасового влаштування дітей з іншими суб'єктами соціальної роботи

Періодичність взаємодії з суб'єктами соціального захисту	чисельність дітей	%	Заклад за місцем постійного розташування		Заклад, переміщений в межах України		Заклад, евакуйований за кордон		Заклад функціонує частково в Україні і за кордоном	
			чисельність дітей	%	чисельність дітей	%	чисельність дітей	%	чисельність дітей	%
Взаємодія відсутня	391	14%	104	10,53%	9	3,32%	238	20,7	40	11,20
Взаємодія тільки з обласною ССД	91	3%	3	0,30%	-	-	88	7,65		-
Тільки в перші дні влаштування	204	7%	105	10,63%	43	15,87%	56	4,87		-
Тільки в перші дні влаштування і перед відрахуванням	190	7%	51	5,16%	36	13,28%	22	1,91	81	22,69%
Постійно, протягом усього періоду перебування дитини у закладі	1704	62%	649	65,69%	183	67,53%	651	56,61	221	61,90%
Інформація відсутня	186	7%	76	7,69%	-	-	95	8,26	15	4,20%
Всього	2766		988		271		1150		357	

Джерело: За даними Р4ЕС/UNICEF, 2022

З отриманих даних видно, що найвищий показник щодо відсутності взаємодії між суб'єктами соціального захисту та закладом, в якому перебуває дитина, стосується дітей, які евакуйовані за кордон – 238 (20,7%). Це ще раз підтверджує особливу актуальність унормування питань соціального захисту дітей, які евакуйовані у складі закладів за кордон, та визначення процедури їх повернення в Україну.

В ході моніторингу було з'ясовано, що низка закладів тимчасового влаштування при організації роботи з соціального захисту дітей керуються лише типовими положеннями про такі заклади, затвердженими відповідними постановами КМУ, та не асоціюють заклад як суб'єкт виявлення та соціального захисту дітей. До прикладу Порядок забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження⁸ (далі Порядок) визначає заклади соціального захисту дітей як суб'єкт виявлення та /або соціального захисту дітей. Тому алгоритми здійснення соціального захисту дітей, визначені зазначеним Порядком, мають застосовуватися і в процесі роботи з дітьми, які перебувають у закладах тимчасового влаштування. Зокрема, ССД територіальної громади для ведення випадку дитини, влаштованої до такого закладу, має створити міждисциплінарну команду спеціалістів, до складу якої включити в т.ч. відповідального спеціаліста закладу, де перебуває дитина, фахівця із соціальної роботи, відповідального за соціальний супровід сім'ї, представника ССД тощо. Позитивних результатів, що відповідають найкращим інтересам дитини, можна досягнути лише спільними, своєчасними, скоординованими, професійними діями всіх суб'єктів, причетних до захисту дитини, з врахуванням її думки та із залученням ресурсів родини та громади.

⁸ Затверджений постановою КМУ від 01.06.2020 № 585.

Рекомендації за результатами моніторингу

Закладам тимчасового влаштування дітей

1. Проаналізувати особові справи дітей, вихованців закладів тимчасового влаштування, щодо правильності оформлення та наявності усіх документів, визначених нормативно-правовими актами. Зібрати (оформити у разі необхідності) і привести у відповідність до вимог законодавства усі документи, що визначають особу дитини, приналежність до громадянства, встановлюють статус дитини, наявність чи відсутність особливих освітніх потреб, інвалідності, особливостей розвитку, актуалізувати і постійно оновлювати інформацію про зв'язки дитини з батьками, родичами, знайомими.
2. Активізувати роботу міждисциплінарних команд, взаємодію закладу з усіма суб'єктами соціального захисту дітей, дотичними до випадку кожної конкретної дитини, щодо усунення чи мінімізації складних життєвих обставин, в яких перебуває дитина, що стали причиною її влаштування до закладу, зокрема щодо:
 - постійного взаємного обміну інформацією та документацією між закладом та службою у справу дітей, центром надання соціальних послуг/центром соціальним служб/фахівцем із соціальної роботи;
 - координації заходів із соціального захисту дітей-вихованців закладу з суб'єктами соціального захисту дітей відповідної адміністративно-територіальної одиниці;
 - залученості представника закладу (в т. ч. через власну ініціативу, якщо відповідного запрошення немає від ССД), до роботи міждисциплінарної команди з ведення випадку у відповідності до постанови КМУ від 01 червня 2020 року № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах».
3. При розробці та реалізації заходів індивідуальної програми соціально-психологічної реабілітації дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, особливу увагу звертати на посилення роботи, що стосується інтеграції та реінтеграції дитини в біологічну родину чи усиновлення, влаштування в одну із форм сімейного виховання.
4. Спільно зі службами у справах дітей активізувати роботу щодо підготовки дитини із визначеним правовим статусом дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування до усиновлення чи влаштування в сімейну форму виховання, в т.ч. шляхом використання засобів дистанційної комунікації (Zoom, Teams, Skype тощо), проведення засідань міждисциплінарних команд, знайомства дитини з потенційними кандидатами в усиновителі, прийомні батьки, батьки-вихователі, встановлення контакту з дитиною тощо.
5. До роботи з дітьми, які постраждали внаслідок воєнних дій, перебування в тимчасовій окупації залучати спеціалістів-психологів, психотерапевтів. За відсутності у штаті своїх фахівців, залучати зовнішніх спеціалістів, зокрема з громадських організацій, з дотриманням правил етики роботи, анонімності та конфіденційності.
6. Посилювати взаємодію з суб'єктами соціального захисту дітей з питань зв'язків дітей з батьками, родичами, їхньої підготовки до реінтеграції в біологічні сім'ї, а у разі неможливості - усиновлення, влаштування в сімейні форми виховання, дотримання визначених законодавством термінів перебування дітей в закладах.
7. В межах своєї компетентності і можливостей, з врахуванням специфіки, пов'язаної з місцем розташування закладу в період воєнного стану, забезпечувати безпеку, належні умови для повноцінного фізичного, психічного, соціального розвитку дітей, їх активної життєдіяльності, розвитку та дозвілля.
8. Ініціювати, за участі та координації обласної служби у справах дітей, розгляд випадків щодо дітей, які мають батьків або одного з них, перебувають у закладі тимчасового влаштування, але не перебувають на обліку ССД, як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах.

9. У співпраці з фахівцями із соціальної роботи територіальної громади провести оцінку потреб сім'ї/особи щодо усіх вихованців закладу, розробити і затвердити індивідуальні плани соціального захисту дітей, узгодити стратегії виходу дитини із закладу, впроваджувати в практику роботи технологію ведення випадку.

10. Незалежно від місця розташування закладу, забезпечити усім дітям право ім'я та громадянство, на охорону здоров'я, навчання, вільне висловлення думки з усіх питань, що безпосередньо її стосуються, захист від будь-яких форм насильства та проявів жорстокого поводження.

11. Активно розвивати денні послуги для дітей, першочергово закладами, які функціонують за місцем свого основного розташування. Заклади можуть стати проактивним центром підтримки дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, та їхніх сімей.

12. Закладам, що перемістилися в більш безпечні регіони України у зв'язку з війною і функціонують не за основним місцем свого розташування, у співпраці з органами місцевого самоврядування забезпечити максимально сприятливі умови для проживання дітей, для повноцінної соціальної інтеграції дітей в територіальну громаду, можливості для отримання додаткових соціальних, реабілітаційних послуг у громаді;

13. Закладам, які евакуйовані за межі України,

- забезпечити постановку на консульський облік у країні перебування усіх дітей, евакуйованих разом із закладом;
- вжити заходів щодо отримання усіма дітьми, яким виповнилося 14 років, документів, що посвідчують особу і громадянство;
- забезпечити організацію надання дітям з інвалідністю, особливими освітніми потребами відповідних реабілітаційних та інших необхідних послуг відповідно до їхніх потреб;
- спільно зі службами у справах дітей за місцем первинного обліку дитини, застосовувати електронні засоби комунікації щодо пошуку (з урахуванням усіх необхідних заходів), для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, сімейних форм виховання.

14. Забезпечити підвищення кваліфікації і професійної компетентності фахівців закладу, активну участь їх у тренінгах та семінарах, організовуваних міжнародними благодійними організаціями, організаціями громадянського суспільства професійної спрямованості, проектами міжнародної технічної допомоги.

Обласним військовим адміністраціям

1. Вжити невідкладних вичерпних заходів щодо створення належних умов для проживання, виховання, отримання необхідних психологічних, реабілітаційних, соціальних послуг дітям, які перебувають у закладах тимчасового влаштування, переміщених із зони бойових дій.

2. Вжити заходів для зарахування переміщених у зв'язку з війною дітей до відповідних закладів за фактичним місцем їх перебування, надання їм необхідних освітніх, медичних, психологічних, реабілітаційних, соціальних послуг, якісного догляду і виховання, прийняття рішень відповідними компетентними органами щодо виведення дітей із закладів та влаштування в сімейні форми виховання з урахуванням найкращих інтересів дитини.

3. Забезпечити постановку на відповідний облік дітей, вихованців закладів тимчасового влаштування, як дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (первинний облік, облік дітей, які можуть бути усиновлені), облік дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

4. Спільно з центрами надання соціальних послуг/центрами соціальних служб активізувати розвиток наставництва над дітьми, особливо для дітей підліткового,

старшого підліткового віку, які потребують допомоги в соціалізації та підготовці до самостійного життя.

5. Вжити заходів щодо обов'язкового погодження службою у справах дітей положень (статутів) закладів тимчасового влаштування дітей приватної форми власності, а також забезпечення обов'язкової реєстрації їх у Реєстрі надавачів соціальних послуг.

6. Забезпечити здійснення контролю за додержанням вимог законодавства з питань захисту прав дітей в закладах тимчасового влаштування дітей, у тому числі приватних, які функціонують в області.

7. Вживати додаткових заходів щодо розвитку патронату над дитиною, сімейних форм виховання та влаштування до них дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

8. Сприяти органам місцевого самоврядування у пошуку кандидатів в патронатні вихователі, зокрема через надання площадок для широких інформаційних заходів, площадок з інформування та популяризації послуги патронату над дитиною, яка перебуває у складних життєвих обставинах.

9. Здійснити аналіз причин влаштування дітей в заклади тимчасового влаштування, у тому числі створених благодійними, релігійними, громадськими, іншими організаціями та фондами, та вживати заходів щодо своєчасного розгляду органами опіки та піклування питання доцільності повернення дітей батькам на виховання або у разі ухилення батьків від виконання своїх батьківських обов'язків ініціювати питання позбавлення їх батьківських прав та своєчасного надання дитині статусу дитини, позбавленої батьківського піклування.

10. Забезпечити дітей, які перебувають у закладах тимчасового влаштування, індивідуальними технічними і комунікаційними засобами для дистанційного навчання.

Національній соціальній сервісній службі

1. Забезпечити системний моніторинг діяльності закладів тимчасового влаштування дітей, з використанням, зокрема, інформаційно-аналітичної бази з моніторингу реформування системи інституційного догляду та виховання дітей в інтерактивному форматі, щодо соціально-правового захисту дітей, дотримання термінів їхнього перебування в закладах, повернення до батьків, здатних забезпечити належний догляд і виховання дітей, чи подальшого влаштування в альтернативні сімейні форми виховання з урахуванням найкращих інтересів дитини.

2. Удосконалити механізми міжвідомчої взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення та закладів тимчасового влаштування дітей з питань забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у цих закладах, визначення потреб дитини, встановлення (за необхідності) статусу, оформлення необхідних документів, надання дитині освітніх, медичних, реабілітаційних, психологічних та соціальних послуг.

3. Проаналізувати заходи, які вживаються органами опіки та піклування для розширення сімейних форм виховання, розвитку патронату над дитиною, вжитих заходів щодо дітей, які влаштовані до закладів тимчасового влаштування, щодо забезпечення їх найкращих інтересів.

4. Враховуючи досвід кращих практик Вінницької і Волинської областей розробити багатоетапний процес підготовки дітей до повернення з-за кордону в Україну і влаштування їх у безпечне сімейне середовище, забезпечити підготовку сімей, готових прийняти таких дітей, поступово реінтегрувати їх з-за кордону.

5. Забезпечити організацію і проведення навчальних заходів на постійній основі для керівників і спеціалістів закладів з підвищення їх професійної компетентності; міждисциплінарної і міжвідомчої взаємодії; впровадження та застосування в роботі з дітьми технологій ведення випадку, оцінки потреб, підходу, орієнтованого на сильні сторони; та індивідуального планування.

Міністерству соціальної політики

1. Удосконалити положення нормативно-правових актів щодо делегування повноважень прийняття рішень про надання дитині статусу, сімейного влаштування дітей, залишених без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, переміщених у зв'язку з війною в інші регіони, відповідним органам виконавчої влади, судовим органам за місцем перебування дитини 3 і більше місяців. З метою упередження потрапляння дітей до закладів вдосконалити механізми відбору, підготовки та супроводження сімейних форм виховання дітей.
2. Активізувати роботу щодо рекрутингу, відбору та підготовки сімей патронатних вихователів.
3. Розробити методичні рекомендації щодо застосування електронних засобів комунікації та дистанційного зв'язку (Zoom, Teams, Skype тощо) для знайомства дитини з потенційними кандидатами в усиновителі, прийомні батьки, батьки-вихователі, встановлення контакту з дитиною тощо, зокрема для дітей, евакуйованих у складі закладів тимчасового влаштування за кордон.
4. Розробити та затвердити програму соціально-психологічної реабілітації дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, в т. ч. тих, які перебувають в закладах тимчасового влаштування.
5. Проаналізувати мережу закладів тимчасового влаштування дітей та врегулювати питання їх діяльності з урахуванням сучасних викликів та проблем, що стосуються зокрема,
 - зарахування /відрахування дітей до /із закладів, що перемістилися в більш безпечні регіони України та евакуювалися за кордон у зв'язку з війною;
 - оформлення документів, що встановлюють особу та громадянство дітей, вихованців закладів, які перебувають за кордоном, та оформлення для них закордонних паспортів;
 - забезпечення організації медичного огляду дітей та, за потреби, встановлення інвалідності, вакцинації дітей, надання реабілітаційних послуг дітям з інвалідністю та дітям з особливими освітніми потребами;
 - питань, що стосуються навчання, подальшого влаштування дітей, евакуйованих за кордон у зв'язку з воєнними діями, яким виповнилося 18 років;
 - повернення дітей із закладів, що тимчасово перебувають за кордоном, зокрема дітей, яким виповнилося 18 років;
 - мотиваційних механізмів скорочення термінів перебування дітей у закладах тимчасового влаштування та упередження влаштування дітей до закладів;
 - влаштування дітей із сімейних груп, можливості їх роз'єднання, якщо це відповідає найкращим інтересам дитини;
 - механізмів співфінансування (держави, громади, батьків) утримання дітей у закладах цілодобово;
 - акредитації закладів, які надають послуги дітям.
6. Переглянути та удосконалити типові положення про заклади тимчасового влаштування дітей, інші нормативно-правові акти, що регулюють їх діяльність, передбачивши, зокрема
 - обов'язковість застосування механізмів міждисциплінарної та міжвідомчої взаємодії закладів із суб'єктами виявлення та соціального захисту дітей для забезпечення повернення дітей до батьків або влаштування до сімейних форм виховання;
 - перегляд та удосконалення штатного розпису закладів з метою запровадження посад спеціалістів, які найбільш ефективно забезпечать послуги для дітей, вихованців

закладів (психологи, соціальні педагоги, фахівці із соціальної роботи, менеджери з ведення випадку);

- удосконалення діловодства, зокрема номенклатури справ тощо.
7. Забезпечити нормативно-правове врегулювання діяльності закладів тимчасового влаштування дітей приватної форми власності.
8. Розглянути питання щодо внесення змін до постанови КМУ від 5 квітня 2017 р. № 268 «Про затвердження Порядку надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів» та затвердженого нею Порядку з метою захисту всіх дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій:
- поширити дію цієї постанови на дітей, незалежно від місця проживання;
 - передбачити для постраждалих дітей надання медичної, реабілітаційної, психологічної допомоги.
9. Підготувати рекомендації стосовно призначення, отримання та використання державної соціальної допомоги внутрішньо переміщеним особам на дітей, вихованців закладів тимчасового влаштування, переміщених у зв'язку з воєнними діями в межах України.
10. Розробити та затвердити програми підвищення кваліфікації та професійної компетентності працівників закладів тимчасового влаштування дітей, спеціалістів та фахівців територіальних громад щодо міждисциплінарної взаємодії при складанні і виконанні індивідуального плану соціального захисту дитини, організації надання реабілітаційних, соціальних та інших послуг дітям, вихованцям закладів.
11. Розглянути можливості щодо стимулювання зацікавленості у професіях фахівця із соціальної роботи, психолога, реабілітолога, у розширенні їхнього впливу на покращення сімейної ситуації сімей з дітьми, адже своєчасна підтримка сім'ї може забезпечити збереження сім'ї для дитини.

Міністерству освіти і науки спільно з Міністерством соціальної політики

1. Врегулювати питання організації онлайн навчання для дітей, які евакуйовані за межі країни, з урахуванням відвідування дітьми місцевих навчальних закладів за кордоном.
2. Врегулювати питання щодо забезпечення права дітей, переміщених в інші регіони України, особливо тих, які евакуйовані за кордон, на дошкільну освіту та професійну освіту для дітей, випускників загальноосвітніх навчальних закладів.

Додатки

Додаток 1. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність закладів тимчасового влаштування дітей

№	Тип закладу	Нормативно-правовий акт, що регламентує роботу	Основні завдання	Категорії дітей, які можуть влаштовуватись у заклад	Термін перебування
1.	Притулок для дітей служби у справах дітей	Типове положення про притулок для дітей служби у справах дітей, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 09 червня 1997 р. №565	<ul style="list-style-type: none"> ▪ соціальний захист позбавлених сімейного виховання дітей, які опинилися в складних житлово-побутових умовах, залишили навчальні заклади; ▪ створення належних житлово-побутових і психолого-педагогічних умов для забезпечення нормальної життєдіяльності дітей, надання їм можливості для навчання, праці та змістовного дозвілля. 	<p>діти які:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ заблукали; ▪ покинуті батьками або піклувальниками; ▪ жебракують і місце знаходження їх батьків не встановлено; ▪ залишилися без піклування батьків (усиновителів) або опікунів (піклувальників); ▪ залишили сім'ю чи навчальний заклад; ▪ вилучені уповноваженим підрозділом органу Національної поліції із сімей, перебування в яких загрожувало їх життю і здоров'ю; ▪ втратили зв'язок з батьками під час стихійного лиха, аварії, катастрофи, інших надзвичайних подій; ▪ не мають постійного місця проживання і засобів до життя, підкинуті та безпритульні діти; ▪ самі звернулися за допомогою до адміністрації притулку; ▪ відбували покарання у виді позбавлення волі на певний строк; ▪ постраждали від домашнього насильства та/або вчинили домашнє насильство у будь-якій формі (у разі неможливості проживання дитини з батьками, іншими законними представниками у зв'язку із вчиненням домашнього насильства стосовно неї або за її участю та за умови відсутності контакту між постраждалою від домашнього насильства дитиною та дитиною, яка вчинила домашнє 	до 90 днів

2.	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей	Типове положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 28 січня 2004 р. №87	<ul style="list-style-type: none"> ▪ здійснення соціального захисту дітей, прийнятих до центру; ▪ надання дітям комплексу соціальних послуг; ▪ проведення соціально-педагогічної корекції з урахуванням індивідуальних потреб кожної дитини; ▪ сприяння поверненню дитини до біологічної сім'ї; ▪ забезпечення відвідування дітьми загальноосвітніх або інших навчальних закладів чи індивідуальному навчанню з урахуванням потреб та можливостей дитини; ▪ сприяння формуванню у дітей власної життєвої позиції для подолання звичок асоціальної поведінки; ▪ надання психологічної та інших видів допомоги батькам (або особам, які їх замінюють) дітей, які перебувають в центрі, спрямованої на повернення дитини до сім'ї; ▪ розроблення рекомендацій з питань соціально-психологічної адаптації дитини для педагогічних та соціальних працівників і батьків. 	<p>насильство у будь-якій формі</p> <p>дити:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ з сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах і не в змозі подолати їх за допомогою власних можливостей, якщо батьки з певних причин (через тривалу хворобу, інвалідність тощо) не можуть забезпечити належного утримання та догляду за дитиною, ухиляються від виконання батьківських обов'язків, вживають алкоголь, наркотичні засоби; ▪ які залишилися без піклування батьків або осіб, які їх замінюють; ▪ які зазнали будь-якої форми насильства, зокрема домашнього насильства, та діти, які вчинили домашнє насильство у будь-якій формі (у разі неможливості проживання дитини з батьками, іншими законними представниками у зв'язку із вчиненням домашнього насильства стосовно неї або за її участю та за умови відсутності контакту між постраждалою від домашнього насильства дитиною та дитиною, яка вчинила домашнє насильство у будь-якій формі), крім тих, які вчинили домашнє насильство у вигляді актів насильства кримінального характеру, діти, які постраждали від торгівлі дітьми; ▪ безпритульні діти. 	до 9 місяців
3.	Центр соціальної підтримки дітей та сімей	Положення про центр соціальної підтримки дітей та сімей, постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 р. №834	<ul style="list-style-type: none"> ▪ надання дітям, які перебувають у складних життєвих обставинах, та їх сім'ям, дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, дітям з обмеженням життєдіяльності (з порушеннями психічного та фізичного розвитку, в тому числі з інвалідністю), особам з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування; вагітним жінкам і жінкам, які мають намір чи стосовно яких є ризик відмови від новонароджених дітей, комплексу соціальних послуг в умовах стаціонарного та/або денного перебування; ▪ утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в умовах, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, які обліковуються в установленому Мінсоцполітики порядку; ▪ дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування; ▪ осіб з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування; ▪ дітей з обмеженням життєдіяльності (з порушеннями психічного та фізичного розвитку, в тому числі з інвалідністю); ▪ сімей з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах, визначених у Порядку виявлення сімей 	У залежності від відділення, у якому перебуває дитина

			<ul style="list-style-type: none"> ▪ наближених до сімейних; ▪ сприяння; ▪ соціальній інтеграції та реінтеграції дітей до біологічної сім'ї; ▪ влаштуванню дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в сімейні форми виховання; ▪ соціальній адаптації, інтеграції та реінтеграції дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа у віці до 23 років у суспільство; ▪ своєчасному наданню медичної допомоги та у разі потреби направленню на стаціонарне лікування; ▪ соціальна підтримка батьків з дітьми з метою запобігання відмові від новонароджених дітей та вилученню дітей із сімей; ▪ здійснення соціального захисту дітей та батьків, які перебувають або проживають у центрі. 	<p><u>(осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах, надання їм соціальних послуг та здійснення соціального супроводу таких сімей (осіб),</u> затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2013 р. № 896;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ вагітних жінок (останній триместр вагітності) та батьків, які мають намір чи стосовно яких є ризик відмови від новонароджених дітей. 	
4.	Соціально-реабілітаційний центр (дитяче містечко)	Типове положення про соціально-реабілітаційний центр (дитяче містечко), затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2005 р. №1291	<ul style="list-style-type: none"> ▪ соціальний захист дітей; ▪ створення соціально-побутових умов для забезпечення нормальної життєдіяльності дітей, навчання, праці та змістовного дозвілля; ▪ надання дітям комплексної соціальної, психологічної, педагогічної, медичної, правової та інших видів допомоги; ▪ інформування дітей або їх законних представників про можливість отримання безоплатної правової допомоги відповідно до Закону України "Про безоплатну правову допомогу" ▪ проведення психолого-педагогічної корекції з урахуванням індивідуальних потреб кожної дитини; ▪ створення умов для здобуття дітьми освіти у закладах дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), позашкільної освіти за місцезнаходженням центру; ▪ забезпечення оволодіння дітьми професійними навичками та їх трудове навчання; ▪ забезпечення влаштування дітей після досягнення ними повноліття (працевлаштування, навчання у закладах вищої освіти тощо); 	<p>Діти які:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ заблудилися; ▪ бродяжать або жебракують, місцезнаходження батьків яких не встановлено; ▪ залишилися без піклування батьків або осіб, що їх замінюють; залишили сім'ю, заклад соціального захисту дітей або інший заклад; ▪ втратили зв'язок з батьками під час стихійного лиха, техногенної аварії, катастрофи; ▪ повернулися з місць позбавлення волі; ▪ підкинуті та безпритульні; ▪ дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; ▪ дітей, яким перебування в сім'ї загрожує життю і здоров'ю. 	до 12 місяців

			<ul style="list-style-type: none"> ▪ сприяння місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування у соціальному супроводженні дітей, що вибули з центру і виховуються в сім'ях опікунів, піклувальників, прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу; ▪ участь у проведенні місцевими органами виконавчої влади заходів для подолання безпритульності у відповідному регіоні; ▪ робота із сім'ями дітей щодо нормалізації умов їх виховання; ▪ розроблення рекомендацій для педагогічних та соціальних працівників і батьків або осіб, щ їх замінюють, з питань соціально-психологічної адаптації дітей. 		
Примітка: Заклади створені приватними структурами	Заклади, засновниками яких є приватні структури, функціонують у відповідності до статуту/положення, яке корелюється з правоустановчими документами засновника (фонд, громадська, релігійна організація), а також статутом/положенням, що безпосередньо регулює роботу закладу, у відповідності до основної мети та завдань у його роботі, та цільової групи дітей, як отримувачів соціальних послуг. У відповідності до законодавства статут/положення повинно погоджуватись відповідною територіальною або обласною службою у справах дітей.			У відповідності до типу створеного закладу ⁹	

⁹ Дане питання потребує більш чіткої регламентації, оскільки визначено, що в закладах, створених приватними структурами, терміни перебування дітей часто не врегульовані, і діти відповідно перебувають у закладі декілька років

Додаток 2. Методичні рекомендації щодо проведення внутрішнього моніторингу «Стан забезпечення потреб дітей-вихованців закладів соціального захисту дітей у період війни»

1. Загальні положення

Ці Рекомендації визначають порядок проведення внутрішнього моніторингу стану забезпечення потреб дітей-вихованців закладу соціального захисту дітей в період війни. Відповідно до діючого законодавства до закладів соціального захисту дітей відносяться центри соціально-психологічної реабілітації дітей, притулки для дітей служби у справах дітей, центри соціальної підтримки дітей та сімей, соціально-реабілітаційні центри (дитяче містечко) незалежно від форми власності та підпорядкування (далі - Заклади).

Мета моніторингу: проаналізувати ситуацію із забезпеченістю потреб кожної дитини, яка в період війни тимчасово перебуває в Закладі, та узгодити спільні дії щодо можливостей реінтеграції дитини в свою сім'ю чи альтернативну форму сімейного догляду.

Організацію роботи по проведенню внутрішнього моніторингу забезпечує директор Закладу при підтримці спеціаліста служби у справах дітей обласної, районної військової адміністрації в організаційному управлінні якої перебуває Заклад. Для здійснення внутрішнього моніторингу директор Закладу створює тимчасову робочу групу, до якої можуть ввійти: методист, старший вихователь, психолог, медичний працівник, юрист, інші фахівці за потреби.

У разі, якщо заклад перебуває в евакуації, рекомендуємо до моніторингу максимально долучити спеціалістів, які разом з дітьми перебувають в евакуації та найкраще знають їхні потреби, проте відповідальність за проведення моніторингу залишається за директором закладу.

Інформацію щодо стану дітей просимо висвітлювати максимально об'єктивно та використовувати її перш за все для активізації роботи по вирішенню ключових проблем кожної дитини з врахуванням повноважень та можливостей різних суб'єктів, дотичних до забезпечення прав дітей, підтримки сімей з дітьми. За результатами аналізу можна надати пропозиції щодо вирішення проблемних питань.

Рейтингів та порівнянь роботи закладів за результатами узагальнення матеріалів не передбачається.

Рекомендовані форми роботи в процесі внутрішнього моніторингу:

- перегляд та доукомплектування справ дітей;
- заповнення моніторингової таблиці;
- підведення підсумків моніторингу та визначення основних заходів з покращення індивідуальної роботи з кожною дитиною;
- звітування

Рекомендовані форми роботи за результатами внутрішнього моніторингу:

- консультації та узгодження спільного плану дій з ССД, які направили дитину до закладу;
- робочі обговорення щодо потреб дитини в додаткових послугах, заходах з підтримки, уточнення перспектив сімейного влаштування;
- ініціювання встановлення статусу дитини (за потреби);
- пошук і підбір (за потреби) сімейної форми влаштування для дітей.

Терміни проведення внутрішнього моніторингу:

Листопад 2022 р.

2. Рекомендації щодо заповнення моніторингової форми

2.1. Моніторингова форма подається у вигляді таблиці у форматі Е, що дає можливість для узагальнення, групування даних та аналізу.

2.2. Зміст моніторингової форми складається з чотирьох основних розділів:

- Загальна інформація про Заклад
- Інформація щодо дитини
- Організація роботи з дитиною
- Потреби дитини
- Вибуття дитини

Пропонуємо спочатку заповнити загальну інформацію про Заклад та про дітей. Інформацію, яка стосується організації роботи з дитиною та її потреб, рекомендуємо заповнювати поступово, долучаючи необхідних спеціалістів.

2.3. До форми вноситься інформація про усіх дітей, які зараховані до Закладу на день заповнення форми. У формі зазначаються дані про статус дитини, її правовий та соціальний захист, задоволення основних потреб тощо. У разі перебування в Закладі переміщених дітей, інформація про них надається визначеними відповідальними особами (керівником переміщеного закладу, супроводжувачим) і подається в окремії Excel таблиці.

2.4. При заповненні колонки, поруч з якою є значок/комірка з розкритим списком, необхідно вибрати один варіант із запропонованого списку.

Наприклад: комірка колонки «статус дитини» містить перелік можливих статусів дитини, необхідно обрати той, що відповідає статусу дитини.

Можливі варіанти відповідей містять всі колонки з позначкою комірки. У колонки, де немає такої позначки, інформація вноситься через просте заповнення відповіді на питання.

2.5. У розділі «Загальна інформація про заклад» чітко без скорочень зазначаються найменування Закладу, його місцезнаходження та інші відомості про заклад.

2.6. Якщо дитина переміщена (евакуйована) разом із закладом, у колонці 6 вказується фактичне місце перебування Закладу: країна, область, громада, вулиця, повна назва закладу, в якому розміщені діти.

2.7. У колонках 9, 10, 11 розділу «Інформація про дитину» з метою захисту персональних даних вказуються закодоване прізвище, ім'я по батькові дитини.

Наприклад, якщо прізвище дитини – Коваленко, ім'я – Дмитро, по батькові – Васильович, то у відповідних колонках зазначаються 3 великі літери: К. Д. В.

2.8. У разі, якщо при заповненні колонки 44 розділу «Організація роботи з дитиною» обрано відповідь «так», необхідно вибрати один або декілька напрямів реалізації Індивідуальної програми, запропонованих у колонках 45-49.

2.9. У колонці 56 вказується описово інша інформація, що може бути важливою для планування роботи з дитиною та її сім'єю.

2.10. Після завершення заповнення форми обов'язково має бути вказано дату її заповнення; прізвище, ім'я, по батькові, підпис керівника; контактний телефон особи, відповідальної за здійснення внутрішнього моніторингу.

2.11. Для закладів, які евакуйовані за межі України, обов'язковим є заповнення колонок від 1 до 41 та 69-71, колонки 42-56 – бажано заповнити за наявності інформації про дитину та проведення заходів, щодо яких зроблено запит.

2.12. Остаточна заповнена форма надсилається разом із супровідним листом (вихідна реєстрація, підпис керівника) на електронну адресу: monitoring@p4ec.org.ua

В темі електронного листа просимо зазначити назву закладу.

Довідково

Моніторингова форма «Стан задоволення потреб дітей-вихованців закладів тимчасового влаштування в період війни» може стати постійним інструментом внутрішнього моніторингу діяльності закладу щодо забезпеченості потреб кожної дитини-вихованця та узгодження спільних дій щодо підготовки реінтеграції дитини в свою сім'ю чи альтернативну форму сімейного догляду.

Конкретні механізми застосування зазначеної моніторингової форми у діяльності закладу детально обговорюватимуться в процесі навчальних вебінарів, запланованих на другу половину листопада – грудень 2022 року.

Додаток 3. Тематика та графік проведення навчальних заходів

№	Тема	Дата проведення	Чисельність учасників	Примітки
1.	Потреби дитини та прийняття рішень з врахуванням найкращих інтересів дитини. Роль працівників закладів тимчасового влаштування	14.11, 22.11.2022 (2 групи)	119	1 гр. – заклади в Україні в т.ч. переміщені в межах України 2 гр. заклади евак. за межі України
2.	Ведення випадку дитини, яка влаштована до соціального закладу тимчасового перебування	23.11, 12.12.2022 (2 групи)	94	1 гр. – заклади в Україні в т.ч. переміщені в межах України 2 гр. заклади евак. за межі України
3.	Як говорити з дітьми про війну, втрати та надавати підтримку відповідно до їх віку	01.12.2022	62	Загальна група
4.	Правовий та соціальний захист дітей в закладах соціального захисту	08.12.2022	71	Загальна група
5.	Як залишитися ефективним підтримуючи інших	15.12.2022	53	Загальна група

Додаток 4. Інформація про місце розташування закладів тимчасового влаштування дітей, які переміщені в межах України станом на грудень 2022 року

№	Область, з якої заклад переміщено	Назва закладу, який переміщено в межах України	Область, що є приймаючою стороною	Установи, на базі яких розміщено переміщені заклади
1	Дніпропетровська	Центр соціальної підтримки дітей "Моя родина"	Тернопільська	ліцей
2	Дніпропетровська	Комунальний заклад соціального захисту "Центр соціальної підтримки дітей та сімей "Барвінок" Дніпровської міської ради	Закарпатська	спеціальна школа
3	Миколаївська	Комунальний заклад "Первомайський центр соціально-психологічної реабілітації дітей" Миколаївської обласної ради	Чернівецька	дитячий спортивний табір
4	Донецька	Комунальний заклад «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей в м. Слов'янську Донецької області»	Чернівецька	спеціальна загальноосвітня
			Івано-Франківська	спеціалізований будинок дитини
5	Донецька	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей м. Лиман Донецької області	Вінницька	спеціалізована Школа
6	Донецька	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей Добропільської міської ради	Чернівецька	спеціальна школа
			Івано-Франківська	центр соціальної підтримки
7	Харківська	Комунальний заклад Балаклійський центр соціальної підтримки дітей та сімей Балаклійської міської ради	Чернівецька	центр туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської
8	Харківська	Комунальний заклад Ізюмський міський центр соціально-психологічної реабілітації дітей Ізюмської міської ради	Чернівецька	центр туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської
9	Харківська	Комунальний заклад Харківський обласний центр соціальної підтримки дітей та сімей "Гармонія" Харківської обласної ради	Чернівецька	центр туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської
10	Харківська	Комунальний заклад соціального захисту для дітей "Центр соціально-психологічної реабілітації дітей" м. Харкова	Івано-Франківська	заклад оздоровлення та відпочинку
11	Харківська	Комунальний заклад "Харківський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей"	Львівська	спеціальна школа
12	Луганська	Лисичанський обласний центр соціально- психологічної реабілітації дітей	Львівська	соціальний заклад

Додаток 5. Деякі дані щодо закладів тимчасового перебування дітей, які взяли участь у моніторингу станом на грудень 2022р. Проєкт ЮНІСЕФ «Моніторинг потреб та підтримка дітей в умовах війни»

№	Назва закладу	Місце функціонування закладу				Чисельність дітей, які перебувають в закладі, з них:	Хлопці	Дівчата	Дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, з них:	Перебувають на обліку дітей, які можуть бути усиновлені	Дітей з інвалідністю
		За адресою постійного розташування	Переміщений в межах України	Евакуйований за кордон	Функціонує частково в Україні частково за кордоном						
1	2	3				4	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5
Вінницька											
1	Комунальний заклад "Вінницький обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей"	+				31	18	13	2	0	1
2	Комунальний заклад "Жмеринський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей"	+				15	9	6	3	3	0
Волинська											
3	Комунальна установа "Волинський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей"			+		20	13	7	6	5	1
4	Притулок для дітей служби у справах дітей Волинської ОДА				+	37	19	18	10	8	1
Дніпропетровська											
5	Комунальний заклад "Центр соціальної підтримки дітей та сімей "Добре вдома" Дніпропетровської обласної ради"			+		42	24	18	22	8	0
6	Комунальний заклад "Центр соціально-психологічної реабілітації дітей №1"				+	70	39	31	32	16	2
7	Комунальний заклад "Центр соціально-психологічної реабілітації дітей" Кам'янської міської ради			+		12	6	6	12	8	0

№	Назва закладу	Місце функціонування закладу				Чисельність дітей, які перебувають в закладі, з них:	Хлопці	Дівчата	Дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, з них:	Перебувають на обліку дітей, які можуть бути усиновлені	Дітей з інвалідністю
		За адресою постійного розташування	Переміщений в межах України	за Евакуйований за кордон	Функціонує частково в Україні частково за кордоном						
1	2	3				4	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5
8	Комунальний заклад "Центр соціально-психологічної реабілітації дітей" Криворізької міської ради			+		48	29	19	22	15	3
9	Комунальний заклад Апостолівський центр соціально - психологічної реабілітації дітей "Надія"			+		30	17	13	18	5	0
10	Комунальний заклад соціального захисту "Центр соціальної підтримки дітей та сімей "Барвінок" Дніпровської міської ради		+			36	22	14	23	23	0
11	Центр соціальної підтримки дітей "Моя родина"		+			17	7	10	17	17	2
12	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей "Теплий дім"			+		7	5	2	3	0	0
Донецька											
13	Благодійна організація "Християнський фонд "Надія" Дитячий центр "Добрий самарянин"			+		19	11	8	0	0	0
14	Благодійна організація "Центр допомоги дітям "Отчий дім"			+		18	9	9	2	1	0
15	Комунальна установа "Центр соціально-психологічної реабілітації дітей Великоновосілківської селищної ради"			+		32	19	13	23	22	1
16	Комунальний заклад "Центр соціальної підтримки дітей та сімей "Крила надії" Маріупольської міської ради			+		95	52	43	63	42	3
17	Комунальний заклад «Центр		+			15	8	7	2	2	1

№	Назва закладу	Місце функціонування закладу				Чисельність дітей, які перебувають в закладі, з них:	Хлопці	Дівчата	Дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, з них:	Перебувають на обліку дітей, які можуть бути усиновлені	Дітей з інвалідністю
		За адресою постійного розташування	Переміщений в межах України	Евакуйований за кордон	Функціонує частково в Україні частково за кордоном						
1	2	3				4	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5
	соціально-психологічної реабілітації дітей в м.Слов'янську Донецької області»										
18	Центр дитячої реабілітації "Республіка Пілігрим"			+		22	18	4	0	0	0
19	Центр соціально-психологічної реабілітації-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Краматорської міської ради			+		49	22	27	20	15	2
20	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей Добропільської міської ради			+		20	10	10	10	10	3
21	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей м.Лиман Донецької області			+		18	9	9	14	1	2
Житомирська											
22	Коростенський міський центр соціальної підтримки дітей та сімей "Віри, Надії, Любові"	+				18	13	5	3	3	0
23	КУ "Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей "Сонячний дім"	+				38	15	23	5	5	0
Закарпатська											
24	Закарпатський центр соціально-психологічної реабілітації дітей	+				20	12	8	8	0	1
25	Приватна організація (установа, заклад) "Соціально-реабілітаційний центр (Дитяче містечко) "Затишок"	+				2	2	0	0	0	0

№	Назва закладу	Місце функціонування закладу				Чисельність дітей, які перебувають в закладі, з них:	Хлопці	Дівчата	Дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, з них:	Перебувають на обліку дітей, які можуть бути усиновлені	Дітей з інвалідністю
		За адресою постійного розташування	Переміщений в межах України	за Евакуйований за кордон	Функціонує частково в Україні частково за кордоном						
1	2	3				4	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5
26	Притулок для дітей служби у справах дітей Закарпатської ОВА	+				51	25	26	14	1	1
27	Центр соціальної підтримки дітей та сімей "Домашнє тепло" Горінчівської сільської ради	+				19	7	12	0	0	0
Запорізька											
28	Благодійна організація "БФ "Дитяча оселя "НАДІЯ"			+		38	22	16	5	0	1
29	КЗ "Мелітопольський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей " ЗОР			+		40	22	18	14	0	1
30	Комунальний заклад "Запорізький обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей" Запорізької обласної ради			+		52	26	26	32	1	1
31	Комунальний заклад "Мирненський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей" Запорізької обласної ради			+		40	19	21	4	0	0
32	Комунальний заклад "Пологівський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей" Запорізької обласної ради			+		34	20	14	16	16	0
33	Православний дитячий будинок "Надія" Запорізької єпархії Української Православної Церкви			+		22	6	16	3	1	1
Івано-Франківська											
34	Долинський обласний центр соціальної	+				22	15	7	15	5	3

№	Назва закладу	Місце функціонування закладу				Чисельність дітей, які перебувають в закладі, з них:	Хлопці	Дівчата	Дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, з них:	Перебувають на обліку дітей, які можуть бути усиновлені	Дітей з інвалідністю
		За адресою постійного розташування	Переміщений в межах України	Евакуйований за кордон	Функціонує частково в Україні частково за кордоном						
1	2	3				4	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5
	підтримки дітей та сімей "Теплий дім" Івано-Франківської обласної ради										
35	Івано-Франківський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей	+				27	14	13	4	0	0
36	Міжрегіональний центр соціально-психологічної реабілітації дітей в Івано-Франківській області	+				25	19	6	5	5	1
37	Соціально - реабілітаційний центр дитяче містечко Благодійна організація "Містечко Милосердя Святого Миколая для людей, що потребують допомоги"	+				15	4	11	1	1	0
Київська											
38	БО «Київський центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Моя родина»			+		10	6	4	6	0	0
39	ГО "Центр соціальної підтримки дітей та сімей "Нова надія"			+		8	5	3	6	6	0
40	БФ Дитячий соціально-реабілітаційний центр "Сонячне світло"			+		13	3	10	8	3	0
41	Київський обласний центр соціально - психологічної реабілітації дітей "Переяслав"			+		34	20	14	11	11	0
42	Київський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей			+		1	1	0	0	0	0
43	Київський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей "Оберіг"			+		34	16	18	28	23	0
44	Київський обласний центр соціально-			+		35	18	17	20	17	0

№	Назва закладу	Місце функціонування закладу				Чисельність дітей, які перебувають в закладі, з них:	Хлопці	Дівчата	Дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, з них:	Перебувають на обліку дітей, які можуть бути усиновлені	Дітей з інвалідністю
		За адресою постійного розташування	Переміщений в межах України	за Евакуйований за кордон	Функціонує частково в Україні частково за кордоном						
1	2	3				4	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5
	психологічної реабілітації дітей "Отчий дім"										
45	Київський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Сезенків»				+	42	27	15	15	15	0
46	Київський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей відділення "Пролісок"				+	47	22	25	28	28	0
47	Комунальний заклад "Макарівський районний центр соціальної підтримки дітей та сімей "Промінь надії" Макарівської селищної ради				+	20	8	12	18	18	1
48	Сквирський дитячий будинок "Надія" Сквирської міської ради Київської області				+	23	14	9	22	10	0
49	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей "Злагода"				+	27	15	12	11	9	1
Кіровоградська											
50	Благодійна організація Благодійний Фонд "Центр соціальної допомоги та реабілітації "Джерело Життя" для дітей, які залишилися без батьківської опіки"	+				24	14	10	10	6	2
51	Комунальний заклад "Центр соціально-психологічної реабілітації дітей" Кіровоградської обласної ради				+	43	23	20	26	25	1
52	Приватний заклад дитячий будинок змішаного типу для дітей дошкільного	+				32	13	19	3	1	0

№	Назва закладу	Місце функціонування закладу				Чисельність дітей, які перебувають в закладі, з них:	Хлопці	Дівчата	Дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, з них:	Перебувають на обліку дітей, які можуть бути усиновлені	Дітей з інвалідністю
		За адресою постійного розташування	Переміщений в межах України	Евакуйований за кордон	Функціонує частково в Україні частково за кордоном						
1	2	3				4	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5
	та шкільного віку "Жива Перлина"										
Луганська											
53	Лисичанський обласний центр соціально- психологічної реабілітації дітей		+			9	4	5	9	0	0
Львівська											
54	Благодійна організація Благодійний фонд "Соціально-реабілітаційний центр опіки дітей "ДИТЯЧИ СТЕЖИНКИ"	+				28	13	15	19	13	0
55	Заклад Благодійного Фонду "Благодійний центр "Кленовий лист"2			+		6	0	6	1	0	0
56	Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 5 Львівської міської ради (Центр підтримки дітей)	+				18	11	7	5	2	0
57	Заклад релігійної організації "Родинний дім "Покрова"	+				56	56	0	28	8	0
58	Комунальна установа "Центр соціальної підтримки дітей та сімей "Рідні" Львівської міської ради	+				21	10	11	7	3	0
59	Приватна організація "Дитячий будинок "Благодать"	+				23	8	15	17	17	0
60	Приватна організація "Дитячий будинок "Нове життя"	+				5	4	1	0	0	0
61	Приватний заклад "Дитячий будинок "Надія"	+				2	0	2	1	1	0
62	Приватний заклад "Родинний дім "Жива перлина"	+				29	29	0	19	0	0

№	Назва закладу	Місце функціонування закладу				Чисельність дітей, які перебувають в закладі, з них:	Хлопці	Дівчата	Дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, з них:	Перебувають на обліку дітей, які можуть бути усиновлені	Дітей з інвалідністю
		За адресою постійного розташування	Переміщений в межах України	за Евакуйований за кордон	Функціонує частково в Україні частково за кордоном						
1	2	3				4	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5
63	Притулок для дітей служби у справах дітей Львівської обласної державної адміністрації	+				46	17	29	17	1	1
64	Центр підтримки дітей при ліцеї "Просвіта" Львівської міської ради	+				22	12	10	8	3	0
Миколаївська											
65	КЗ "Миколаївський центр соціально-психологічної реабілітації дітей" Миколаївської обласної ради		+			41	26	15	11	0	0
66	Комунальний заклад "Первомайський центр соціально-психологічної реабілітації дітей" Миколаївської обласної ради		+			14	9	5	1	2	0
67	Комунальний заклад "Центр соціально-психологічної реабілітації дітей Южноукраїнськпі міської ради"	+				28	15	13	9	2	0
Одеська											
68	КЗ "Ізмаїльський міський центр соціально-психологічної реабілітації дітей"	+				15	6	9	7	4	0
69	Комунальна установа "Центр соціально - психологічної реабілітації дітей Одеської міської ради Одеської області"	+				20	11	9	4	4	1
70	Комунальний заклад "центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Березівської районної державної адміністрації"			+		19	9	10	9	1	0

№	Назва закладу	Місце функціонування закладу				Чисельність дітей, які перебувають в закладі, з них:	Хлопці	Дівчата	Дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, з них:	Перебувають на обліку дітей, які можуть бути усиновлені	Дітей з інвалідністю
		За адресою постійного розташування	Переміщений в межах України	за Евакуйований за кордон	Функціонує частково в Україні частково за кордоном						
1	2	3				4	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5
71	Комунальний заклад "Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Одеської обласної державної адміністрації"				+	40	22	18	17	5	1
72	Притулок для дітей "Теплий дім" служби у справах дітей Роздільнянської районної державної адміністрації в Одеській області				+	14	7	7	11	7	0
73	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Ізмаїльської районної державної адміністрації				+	11	8	3	4	4	0
74	Центр соціально - психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Болградської районної державної адміністрації Одеської області				+	32	16	16	11	10	0
75	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Білгород-Дністровської районної державної адміністрації	+				14	7	7	11	11	0
76	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Подільської районної державної адміністрації				+	34	21	13	14	2	0
77	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Роздільнянської РДА Одеської області	+				19	11	8	12	0	0
78	Центр соціально-психологічної реабілітації для дітей служби у справах				+	18	9	9	6	6	0

№	Назва закладу	Місце функціонування закладу				Чисельність дітей, які перебувають в закладі, з них:	Хлопці	Дівчата	Дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, з них:	Перебувають на обліку дітей, які можуть бути усиновлені	Дітей з інвалідністю
		За адресою постійного розташування	Переміщений в межах України	за евакуйований кордон	функціонує частково в Україні частково за кордоном						
1	2	3				4	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5
	дітей Березівської райдержадміністрації										
79	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Одеської районної державної адміністрації Одеської області				+	16	8	8	11	7	0
Полтавська											
80	Комунальний заклад "Центр соціально-психологічної реабілітації дітей" Полтавської обласної ради				+	37	19	18	26	14	0
81	БФ Лубенський дитячий соціально-реабілітаційний центр "Надія"				+	15	6	9	4	1	0
82	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області	+				21	12	9	4	2	1
Рівненська											
83	Комунальний заклад "Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей" Рівненської обласної ради				+	63	35	28	32	22	0
Сумська											
84	Комунальний заклад Сумської обласної ради Хоружівський центр соціально-психологічної реабілітації дітей області	+				23	13	10	5	2	0
85	Сумський обласний центр соціально-	+				7	6	1	2	0	0

№	Назва закладу	Місце функціонування закладу				Чисельність дітей, які перебувають в закладі, з них:	Хлопці	Дівчата	Дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, з них:	Перебувають на обліку дітей, які можуть бути усиновлені	Дітей з інвалідністю
		За адресою постійного розташування	Переміщений в межах України	за Евакуйований за кордон	Функціонує частково в Україні частково за кордоном						
1	2	3				4	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5
	психологічної реабілітації дітей										
86	Сумський центр соціально-психологічної реабілітації дітей області			+		35	16	19	16	1	0
Тернопільська											
87	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Тернопільської ОДА	+				18	9	9	8	3	1
Харківська											
88	Комунальний заклад "Харківський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей"		+			24	13	11	5	0	0
89	Комунальний заклад Балаклійський центр соціальної підтримки дітей та сімей Балаклійської міської ради		+			5	4	1	1	0	0
90	Комунальний заклад Ізюмський міський центр соціально-психологічної реабілітації дітей Ізюмської міської ради		+			6	0	6	0	0	0
91	Комунальний заклад соціального захисту для дітей "Центр соціально-психологічної реабілітації дітей" м.Харкова		+			17	8	9	5	5	0
92	Комунальний заклад Харківський обласний центр соціальної підтримки дітей та сімей "Гармонія" Харківської обласної ради		+			49	26	23	3	3	0
Хмельницька											

№	Назва закладу	Місце функціонування закладу				Чисельність дітей, які перебувають в закладі, з них:	Хлопці	Дівчата	Дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, з них:	Перебувають на обліку дітей, які можуть бути усиновлені	Дітей з інвалідністю
		За адресою постійного розташування	Переміщений в межах України	Евакуйований за кордон	Функціонує частково в Україні частково за кордоном						
1	2	3				4	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5
93	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей "Подільчак"	+				56	24	32	17	10	0
94	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей "Щасливе дитинство" Хмельницької ОДА				+	24	11	13	11	8	0
Черкаська											
95	Комунальний заклад "Обласний міжрегіональний центр соціально-психологічної реабілітації дітей у м. Умані Черкаської обласної ради"	+				35	19	16	5	3	3
96	Комунальний заклад "Черкаський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей Черкаської обласної ради»	+				36	20	16	10	8	3
Чернівецька											
97	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Чернівецької ОДА	+				26	15	11	8	3	1
Чернігівська											
98	Ніжинський центр соціально-психологічної реабілітації дітей Служби у справах дітей Чернігівської облдержадміністрації	+				22	7	15	1	1	1
99	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей Служби у справах дітей Чернігівської обласної державної	+				21	12	9	6	2	0

№	Назва закладу	Місце функціонування закладу				Чисельність дітей, які перебувають в закладі, з них:	Хлопці	Дівчата	Дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, з них:	Перебувають на обліку дітей, які можуть бути усиновлені	Дітей з інвалідністю
		За адресою постійного розташування	Переміщений в межах України	Евакуйований за кордон	Функціонує частково в Україні частково за кордоном						
1	2	3				4	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5
	адміністрації										
м. Київ											
100	Благодійна організація "Фонд "Асперн" Центр соціально-психологічної реабілітації дітей у Дарницькому районі м. Києва	+				8	2	6	2	0	0
101	Центр допомоги дітям "Місто щасливих дітей"			+		20	10	10	11	4	0
102	Центр захисту дітей "Наші діти"				+	22	11	11	17	7	0
103	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей №1 міста Києва	+				30	18	12	5	4	0
104	Центр соціальної реабілітації "Ковчег" Всеукраїнського громадського благодійного фонду "Батьківська турбота"			+		14	5	9	7	3	0
105	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей Служби у справах дітей та сім'ї виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної			+		23	7	16	8	8	1
	Всього	41	13	42	9	2766	1489	1277	1133	638	51

Додаток 6. Інформація щодо повторного зарахування дітей до закладів тимчасового влаштування

№	Область	Чисельність дітей, які три і більше разів перебували у закладі	Правовий статус				Чисельність дітей в закладах тимчасового влаштування	% від загальної чисельності дітей, що перебувають в закладах тимчасового влаштування з області
			Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування	Діти залишені без батьківського піклування	Діти в яких є батьки/законні представники	За наданою інформацією не ідентифіковано правовий статус		
1	Вінницька	1	1	0	0	0	46	2,17
2	Волинська	8	6	2	0	0	57	14,04
3	Дніпропетровська	13	1	11	0	1	262	4,96
4	Донецька	22	13	9	0	0	288	7,64
5	Житомирська	1	1	0	0	0	56	1,78
6	Закарпатська	3	0	3	0	0	92	3,26
7	Запорізька	8	8	0	0	0	226	3,54
8	Івано-Франківська	1	1	0	0	0	89	1,12
9	Київська	19	12	7	0	0	294	6,46
10	Кіровоградська	8	3	2	3	0	99	8,08
11	Львівська	1	0	1	0	0	256	0,39
12	м. Київ	1	1	0	0	0	117	0,85
13	Миколаївська	1	1	0	0	0	83	1,20
14	Одеська	12	8	4	0	0	252	4,76
15	Полтавська	1	1	0	0	0	73	1,37
16	Рівненська	1	0	1	0	0	63	1,59
17	Тернопільська	5	0	5	0	0	18	27,78
18	Харківська	1	1	0	0	0	101	0,99
19	Черкаська	9	7	2	0	0	71	12,68
Всього:		116	65	47	3	1	2543	4,56